

DE GILDETROM

39e jaargang afl. 4
Winter 1992

*Tamboers van het gilde
van St. Antonius en Sebastiaan Gemert
op weg naar de kapitein om de optrekdag
aan te zeggen, 12 januari 1985.*

foto: J. van Schalen

een zaak van vertrouwen

- premiebouw
- renovatie
- vrije sektor
- verbouwingen
- utiliteitsbouw
- onderhoud
- dealer: Unidek volumebouw

AANNEMERSBEDRIJF GEBR. HOUTEPEN B.V.

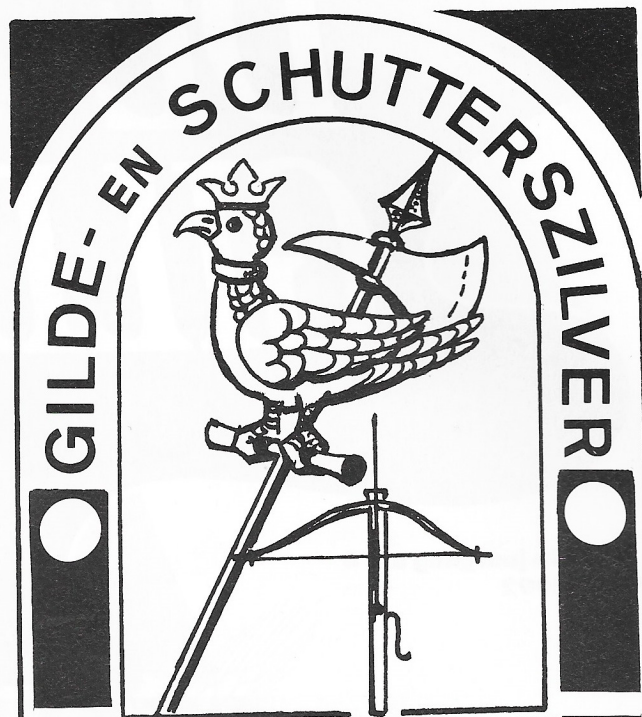
ZANDSCHELSTRAAT 1-01 POSTBUS 165
5050 AD GOIRLE TELEFOON 013-34 90 32

PAULISSEN

GROND- WATER- EN WEGENBOUW

- Voor alle grondwerkzaamheden
- Verhuur moderne graafmachines
- Bronbemaling
- Sloopwerken en puinrecycling
- Zand- en grinthandel
- Tankservice (ook credit-card), car-wash

Nieuwkerksedijk 23, 5050 AB Goirle, 013-348484

JUWELIERS - HORLOGES

Jan Andriessen
DORPSSTRAAT 54
5708 GJ HELMOND (STIPHOUT)
TEL. 04920 - 50792
FAX 04920 - 22269

Postbus 129 / p.o. Box 129
Hazestraat 52
5550 AC Valkenswaard, Nederland
Telefoon 04902 - 19659

RESTAURATIE-ATELIER DE TIENDSCHUUR

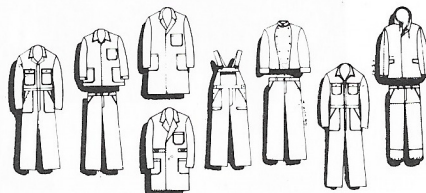
Reeds jaren ervaring met
archief- en textielconservering

Kapelaan Poellplein 1, 5046 GV Tilburg, telefoon 013 - 368355

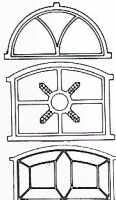
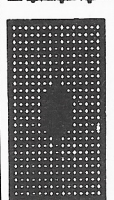
bedrijfskleding...

merkbaar beter!

BV Textielfabrieken H. van Puijenbroek

Bergstraat 50, 5051 HC Goirle Telefoon: 013-349003

**GERSJES GIETIJZEREN
RAMEN B.V.**

Berkdijk 13A,
5271 SR St.-Michielsgestel
Bedr. terr. Venkant

Tel. 04105 - 13471 Fax 16968

Zend mij informatie over: ☐ sierhekwerken
☐ smeedwerk
☐ gietwerken

Naam: _____

Adres: _____

Postcode: _____

Woonplaats: _____

Telefoon: _____

In gefrankeerde envelop zenden aan nevenstaand adres

**U BENT AL ABONNEE
NU DIE ANDERE 4000
GILDEBROEDERS NOG**

DE GILDETROM

Driemaandelijks tijdschrift
Over de Noordbrabantse schuttersgilden
uitgave van de Stichting "De Gildetrom"

Hoofredacteurs

Drs. W.H.Th. Knippenberg Socrateslaan 115 5216 CT 's-Hertogenbosch tel. 073-133993	J.M. Oomen Kogelsmortel 6 5632 PV Eindhoven tel. 040-422869
---	--

Redacteurs

Eur. Gem. Hist. Schutt. M.E.M. v.d. Voort Valklaan 6 5613 EC Eindhoven tel. 040-438521	Maasland J.G.M. Goudsmits Spreeuwenburgerweg 14 5061 PH Oisterwijk tel. 04242-17353
---	--

Noorbr. Federatie R. Haase Wapendragerstraat 40 5641 GT Eindhoven tel. 040-811527	Kempenland J.A.M. Govers Beverlaan 11 5581 EE Waalre tel. 04904-13842
--	--

Kwartier van Oirschot J.A. Abrahams Vrijthof 9 5081 CA Hilvarenbeek tel. 04255-2384	Land van Cuijk H. Christiaans Koperwiekstraat 8 5451 XN Mill tel. 08859-53439
--	--

Peelland P.J.G. Verheyen Dilmanshof 63 5712 XL Someren tel. 04937-93618	Baronie en Markiezaat A.G. Boot Korte Brugstraat 28 4871 XS Etten-Leur tel. 01608-13270
--	--

Administratie

L.G.J. Huijbers Dr. de la Courtstraat 71 5421 JG Gemert tel. 04923-61855	Betalingen Rabobank Gemert rek.no.: 13.45.08.874 Stichting De Gildetrom Girorekening van deze bank: 839132
---	--

Voorwaarden

Abonnementsprijs 1993: collectief abonnement
f 12,50; Particulier abonnement f 17,50
Aanmaningskosten f 5,-
Abonnement dient bij vooruitbetaling te worden
voldaan. Het wordt geacht te worden voortgezet,
tenzij opzegging voor 1 november geschiedt.
Abonnementen kunnen elk moment ingaan.
De redactie houdt zich het recht voor teksten
naar beste weten en in ieders belang te redigeren.

Sluitingsdatum inzenden kopij afl. 1

1 februari 1993 (verschijnt: 26 maart)

Medewerkers aan dit nummer:

(buiten de redactie) A.P. v.d. Wiel, A. v. Zutphen,
H. Heessels, M.H. v.d. Ven, A. v. Lith, J. v.d. Broek,
W. v.d. Pasch, F. Vriens, H. v.d. Eikhof, Th. Konings,
A. de Groot, A. v. Dijk, J. Mulder, G. v.d. Sande,
T. Vaessen, Ch. v.d. Velde, J. Timmermans,
P. Moorman, G. Kees, Th. v.d. Loo, L. Welten,
G. v.d. Sluis, W. van Loon, A. v. Baardwijk, B. Staals,
J. Rovers, C. v. Berkel, J. v.d. Beijsterveldt.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleenvoudigd
en/of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming
van de stichting "De Gildetrom".

Zetwerk en druk: Drukkerij Bek, Veghel.

TER INLEIDING

"Quo Vadis"

Wij moeten vaststellen dat de Noordbrabantse gilden een ongekeerde bloei doormaken. Zij zijn rijkelijk uitgedost met vaandels, vendels, trommen en bazuinen; behangen met zilver. Kosten noch moeite worden gespaard, sponsors en beschermheren zijn gul. Soms schrik ik van deze vaststelling en vraag ik mij af of het niet zal gaan zoals in het Egyptisch of Romeins Rijk. Het verval ligt op de loer. Dreigt hier niet een wedloop er beter en mooier uit te zien dan de buurman? Een voorzichtige raming zegt dat wij in één jaar als Federatie ruim fl. 300.000,- uitgeven op onze gilde-dagen, waarvan minstens fl. 50.000,- voor "prijzenzilver". Hierbij valt het "Koningszilver" ter waarde van fl. 15.000,- wat jaarlijks aan de zilver-schat van onze gilden wordt toegevoegd in het niet. Toch moet het "Koningszilver" als meest waardevolle schat van een gilde gezien worden. Wanneer men het voorgaande laat doorwerken, moet men zich afvragen waar dit toe zal leiden. Draagt dit alles bij aan de zo dikwijls uitgesproken grondgedachten van het gilde, onderlinge broederschap en dienstbaarheid? Of streelt het onze ijdelheid en prestatiedrang? Waarschijnlijk ondergaan onze gilden dezelfde invloeden die onze maatschappij ook doet veranderen. Individualisering, kritiekloos meegenomen worden op de golven van de maatschappelijke ontwikkelingen; gegrepen zijn door het materialisme en de welvaart. Verworden dan de tradities niet tot een folkloristisch gebeuren en haar uitingen door rituelen en gebaren als een onbegrepen gebeuren? Daarnaast ondergaan wij ook het proces van "ontgroening en vergrijzing". Moeten wij niet rekening houden met alle gildebroeders en -zusters; ook de "ouderen"? Worden zij niet teveel uitgeschakeld, omdat zij niet meer zo "schotvast" zijn en een stapje opzij moeten doen voor de "scherpschutters". Schieten wij dan ons doel niet letterlijk voorbij? Broederschap en dienstbaarheid moeten die ons niet nodigen om te delen met onze eigen omgeving, maar ook met hen die verder weg onze zorg en aandacht behoeven, in de 3e wereld en op plaatsen waar de menselijke nood groot is? Heeft het Conciliair proces ons nog iets te zeggen? Wij pretenderen Christenen te zijn, maar zijn wij daarbij trouw aan de grondgedachten van naastenliefde, vrede, gerechtigheid en heil der schepping? Of zijn wij toch gegrepen door het materialisme? Waar blijven onze tradities? Zij mogen geen systeem zijn, maar een groeiproces naar een betere wereld. De bron is er om een stroom te vormen. Vandaar dat de oproep om terug te keren naar de bron minder voorstelt dan wij gewoonlijk denken. Terug naar de bron is tegen de stroom inzwemmen wat moeilijk, zo niet onmogelijk is. Traditie is niet: hoe het begon, maar hoe het verder ging. Traditie is geen "leer", zij is meer stroom dan bron. Dat is zelfs de bedoeling. Het is een communicatie tussen mensen die vandaag leven, maar ook tussen ons en het verleden, de generaties voor ons en de toekomst, de generaties die nog zullen komen. Tradities zijn een erfenis, maar niet statisch. Zij zijn aangeslibd en weer afgeschilferd. Het zijn moment-opnamen in een bepaalde tijd en maatschappelijke situatie. Uitvoerig hebben wij al vele jaren op de zeven Gilde-congressen tesamen met onze gildezusters en -broeders uit het oud Hertogdom Brabant daarover gesproken en werden vele gedachten vastgelegd in zeven uitvoerige verslagen. Wat doen wij daarmee? Laten wij al deze inspanningen verstoffen tot archiefstukken? Zou het niet beter zijn de draad op te pakken en er mee aan het werk te gaan? Wie neemt daartoe het initiatief? Ik begon dit stuk met de vraag "Quo Vadis". Ik zou dit nog eens willen herhalen. Waar gaan we met de gilden naartoe? Laten wij het komende jaar niet uitsluitend ingaan met goede gedachten, maar ook met het voornemen daden te stellen. ■

Jan B.M. Mes

We sluiten een veranderingsjaar af. Dank voor ieders medewerking. Leveringsvoorwaarden en aanwijzingen voor het schrijven van artikelen zijn uitgewerkt. Ze worden u desgevraagd toegezonden. De agenda staat voortaan achterin. Telkens zal de volgende verschijningsdatum opgenomen worden. Gelieve nieuwe abonnees op tijd door te geven. Zalig kerstmis en gezegend nieuwjaar.

GILDEVAANDELS EN HOOFDDEKSELS

Advies ten aanzien van de gebruiken

(vervolg)

AANBEVELINGEN

Houding en gedrag

Richtlijnen voor een correcte houding in het algemeen dienen hier eigenlijk niet gegeven hoeven worden. We moeten uitgaan van de veronderstelling, dat wat hierboven is gezegd over de diepere betekenis van het begrip houding door elk beschaafd mens, dus zeker ook door gildebroeders moet worden verstaan.

Een correct gedrag is echter vaak afhankelijk van de situatie en dan nog van hoe wij die persoonlijk ervaren. Daarom kunnen er specifieke gelegenheden zijn, waarbij discussie kan ontstaan over de vraag, hoe men zich heeft gedragen. We zullen er hier enkele behandelen.

- Optocht en defilé

"Het gilde gaat" is een staande uitdrukking. Het gilde loopt dus niet zomaar! De uitdrukking geeft de indruk van een zekere waardigheid zonder bedaardheid. Dat houdt dan ook in, dat best zichtbaar mag zijn dat het gilde zich van zijn waardigheid bewust is. Het houdt echter niet in, dat het met die waardigheid gepaard gaande gevoel voor orde en gedisciplineerd gedrag zou moeten ontfaan in een kwasi-militante vertoning of "ijzeren" discipline, zoals het verplicht in de pas lopen van gildebroeders van zo uiteenlopende leeftijd en postuur. Dan lopen we de kans potsierlijk te worden en dat is niet in overeenstemming met onze waardigheid. Een waardige houding laat desondanks veel vrijheid voor het individuele gedrag. Waarom zouden wij bijvoorbeeld niet met een joyeus gebaar bekenden langs de route mogen begroeten? De hoed met veer lijkt daarvoor geschikt!

Voor het defilé langs de tribune op het toernooiveld of langs autoriteiten zijn er nog enige speciale aandachtspunten. Wij gedragen ons waardig, maar verwachten dat ook van degenen die in enigerlei functie het defilé afnemen of daar prominent bij tegenwoordig zijn. Als een blijk van erkenning van de eeuwenoude tradities en de edele doelstelling van de gilden kan verwacht worden, dat men gaat staan, front maakt en niet ongeïnteresseerd blijft kletsen. De gildebroeders laten zich van hun beste kan zien, ze wenden dus het gezicht naar de tribune.

- Afnemen van de eed van trouw en spelen van het "Wilhelmus"

Zij die bij het afnemen van de eed van trouw geen speciale functie hebben moeten in hun houding en in het hanteren van hun attributen tonen dat ze zich van de betekenis van dit moment bewust zijn, hoe ver ze ook van de plaats van handeling verwijderd zijn. Dat geldt voor de vendeliers op het veld (vendel aan de voet, zie hierna) maar ook voor de gildebroeders om het veld en de genodigden op de tribune. Eigenlijk zou in de voorschriften voor een gildefeest opgenomen moeten worden dat er geen wedstrijden mogen beginnen, voordat deze ceremoniën zijn voltooid. Overigens, zenuwachtig heen en weer rennende organisatoren zijn in zulke situaties ook zeer storend. Dan kan er maar beter iets fout gaan, waarschijnlijk merkt alleen degene die het draaiboek van buiten kent daar iets van.

Absoluut verboden dient te zijn dat de muziek in de feesttent tijdens de ceremoniën blijft doorspelen. Dat geldt zeker voor het moment waarop het volkslied wordt gespeeld. Eenieder neemt daarbij overigens dan die houding aan, die bij zijn status of bij zijn gevoelens past. In ieder geval een respectvolle houding of een gebaar waaruit blijkt dat men actief luisterend aanwezig is (zie ook hierna m.b.t. hoofddekseksels).

- Kerkelijke plechtigheden

Vrijwel ieder openbaar optreden van de gilden gaat gepaard met een kerkelijke viering in de katholieke traditie. Dat wordt door een overgrote meerderheid van de gildebroeders als goed en zinvol ervaren. Van alle gildebroeders, of zij persoonlijk al dan niet (nog) practiserend Katholiek zijn, mag verwacht worden, dat ze, als ze aan een kerkelijke viering meedoen, in hun houding en gedrag tonen, dat ze weten wat de betekenis ervan is en dat ze respect hebben voor de geloofsovertuiging van hun medemens.

Nieuwe vaandel Sint-Jacobusgilde Zeeland.

Het vaandel

Het gildevaandel is het eigen symbool van het gilde. Het is er als het ware mee te identificeren. De handelwijze met betrekking tot dit dierbaar attribuut dient met die betekenis in overeenstemming te zijn.

- Met het vaandel groet men in het algemeen niet

Het vaandel hoort gegroet te worden. Hiertoe wordt het vaandel gerespecteerd, echter alleen dan wanneer dat in het ceremonieel past. Het dient dan met de stok in een hoek van 45 graden aan de aanwezigen bijvoorbeeld op de tribune te worden voorgehouden, met de voornaamste beeldzijde naar die kant. Het vaandel blijft recht naar voren, danwel als het op de schouder wordt gedragen recht naar achteren steken. In het laatste geval wordt het ter benadrukking van het presenteren even van de schouder gelicht. Op de algemene regel, dat het vaandel gegroet wordt en niet zelf groet, zijn maar een paar **uitzonderingen**:

- Het vaandel neigt voor de allerhoogste, dus in de kerk tijdens de consecratie en zo men wil (maar alleen als dat uit overtuiging gebeurt en niet als loos traditioneel gebaar) bij het passeren van een voor de katholieke eredienst in gebruik zijnde kerk.

- Met het vaandel wordt de zogenaamde eed van trouw aan het wereldlijk of geestelijk gezag hernieuwd. Dan kan met een licht neigen deze ceremonie worden begonnen en geëindigd. Het is een passend gebaar, als de vertegenwoordiger van het gezag na afloop van deze ceremonie het nog even gepresenteerde vaandel met een hoofdknik groet.

- Het vaandel raakt de grond nooit

Daar dient zeker tijdens de optocht op gelet te worden, vooral als het vaandel over de schouder gedragen wordt. Ook op deze algemene regel zijn een paar zinvolle **uitzonderingen**:

- Het vaandel wordt op de grond uitgespreid voor de nieuwe gildekoning, die het als symbool van de aanvaarding van deze waardigheid mag betreden.

- Eveneens gebeurt dit (en dan uitsluitend) voor het hoogste kerkelijk (de Paus) of wereldlijk gezag (de Koningin), als ze voor het eerst als zodanig worden ontvangen. Dit moet dus een hoogst zeldzame gebeurtenis zijn. Symbolen verliezen hun waarde als ze te vaak of te pas en onpas worden gebruikt. Zeker met deze geladen symbolische handeling, die in feite onderwerping verbeeldt, dient zeer zorgvuldig omgegaan te worden, anders wordt het een loos gebaar: dus louter folklore. De suggestie van slaafse onderworpenheid aan iedereen die maar even als autoriteit beschouwd kan worden, mag ook zeker niet gewekt worden.

- Bij veel gilden bestaat het gebruik om met het vaandel een laatste groet te brengen aan een gestorven gildebroeder of gildezuster. Het vaandel wordt dan aan het einde van die groet over de kist gespreid en zal daarbij ook de grond raken. Dit is een zeer zinvol gebaar dat zowel rouw als trouw tot over de grens van de dood uitdrukt. Ook bij algemene dodenherdenkingen kan het vaandel zeer diep tot op de aarde neigen.

- Vaandels moeten niet met elkaar gaan concurreren

Als bij een plechtigheid meerdere gilden aanwezig zijn, dan verdient het aanbeveling om van te voren te bepalen welk vaandel voor alle andere zal optreden. Dat kan het vaandel van het organiserende of ontvangende gilde zijn. In sommige gevallen zal het oudste gilde die eer kunnen krijgen.

Absoluut voorkomen dient te worden, dat daarover tijdens de ceremoniën onduidelijkheid blijkt. Het van alle kanten aan komen draven van vaandrigs levert een zeer potsierlijke maar onwaardige vertoning op.

Bij het spelen van het volkslied worden wel alle vaandels gepresenteerd en de zwaaiendels volgen dit voorbeeld. De standaarden echter niet (zie hierna).

- Het vaandel verdient een eerbiedige en zorgvuldige behandeling

De eerst verantwoordelijke voor het vaandel is uiteraard de vaandrig. Hij dient ervoor te zorgen, dat het schoon en heel is en ook blijft, dat het op de juiste wijze wordt gehanteerd en dat het na afloop van de optocht e.d. niet zomaar ergens wordt neergezet. De vaandrig staat in die verantwoordelijkheid echter niet alleen. Het hele gilde dient erop te letten dat er met het vaandel niet wordt gesold.

In ruststand wordt het vaandel aan de rechtervoet en rechtop geplaatst. Het doek blijft ontplooid, wordt niet opgerold of opgenomen. Bij het kiezen van een stok verdient het dan ook aanbeveling erop te letten dat de punt van het vaandel in die stand de grond niet raakt. Tenzij dat teruggaat in de traditie, moet een nieuw vaandel ook maar beter niet te groot ontworpen worden.

Het beste is het om het vaandel na de ceremoniën op het toernooiveld maar weer zorgvuldig op te bergen. Vaak moet het vaandel echter ook nog in een tentoonstelling prijken. De gilden mogen van de organisatie eisen, dat de vaandels daar dan zodanig worden neergezet of opgehangen, dat aan de waarde van deze attributen eer wordt aangedaan.

Een oud vaandel is een eerbiedig bezit en mag zeker gekoesterd worden. We dienen er echter rekening mee te houden, dat die eerbiedwaardigheid geweld wordt aangedaan door het in te vervallen of te opgelapte staat te blijven gebruiken. Er komt een moment, dat het van levend symbool tot bijzonder dierbaar museumstuk wordt.

De standaard

Zoals we hierboven gezien hebben is de standaard eigenlijk het symbool van het plaatselijk gezag, waarvan het gebruik aan het gilde is toegestaan, ten teken dat het gilde bepaalde bevoegdheden had, die meestal in de "kaart" waren omschreven.

Met het symbool van een ander mag men niet groeten, dat houdt men hoog, want het is aan je toevertrouwd. Het diende indertijd als extra middel om respect af te dwingen, bijvoorbeeld door het te paard, vóór alles uit, het gilde vooraf te laten gaan, er als het ware de weg mee vrij te maken. Daarom is dat nog steeds de mooiste en meest met de traditie in overeenstemming te achten wijze van voeren van de standaard. Als de standaard te voet wordt megedragen, dan blijft de stok net als het paard, te allen tijde vertikaal. De standaard verdient een even zorgvuldige behandeling als het vaandel.

De zwaaiendels

We hebben hierboven geconstateerd dat de zwaaiendels eigenlijk een afgeleide zijn van het vaandel. In optochten kunnen ze (in corps en dus gelijk) de bewegingen van het vaandel volgen, met uitzondering van het presenteren ter begroeting. Als een vendel om bepaalde redenen het vaandel vervangt, bijv. bij het hernieuwen van de eed van trouw, dan betuigt het zelf de eer maar ontvangt die na afloop van de ceremonie niet.

Hoofddeksels

Met het hanteren van de hoofddeksels kunnen gildebroeders in bijzondere gevallen hun houding onderstrepen. Daarbij kan aangeknoopt worden bij een rijke en in vele gevallen nog levende traditie.

In alle tijden is de hoed gebruikt om te groeten. Waarom zouden gildebroeders dat niet doen? Het even lichten van of de brede armzwaai met het hoofddeksel kan een goede uitdrukking van de gevoelens resp. van eerbied of vriendschap zijn.

Ook ten aanzien van het omgaan met het hoofddeksel in godsdienstige plechtigheden kunnen we ons spiegelen aan goede en betrouwbare voorbeelden. Hoogleraren van een Universiteit nemen tijdens het gebed bij het begin van een academische zitting hun baret in de hand. De bisschop heeft zijn mijter alleen tijdens de woorddienst van de H. Mis op en dan nog alleen als hij niet aan het altaar staat. Niet alleen hij maar ook de Paus zet tijdens de canon van de H. Mis zelfs zijn "sola Dei" af, want voor de eeuwige God is iedereen gelijk en wijkt elke tijdelijke status. Het lijkt daarom aanbevelenswaardig als de gildebroeders de hoeden in de kerk afzetten. De gedachte, dat met het afzetten van de hoed uniformregels geschonden zouden worden is niet terecht. Ten eerste hebben we al opgemerkt dat gildebroeders niet aan militaire regels gebonden zijn. Ten tweede kan gesteld worden, dat juist kledij die met een bepaalde hoedanigheid is verbonden de uitdrukking van gevoelens die met die hoedanigheid samenhangen kan versterken. Daarom juist houdt de militair tijdens het spelen van het volkslied zijn hoofddeksel op, want dat volkslied is het symbool van de soevereine staat, waarvan hij zelf deel uitmaakt en waarvoor hij zich tot de dood zal inzetten. Hij mag en moet zich dat op zo'n moment realiseren en zich juist niet kwetsbaar tonen. Hij gaat wel staan, want hij toont zich een trots representant van zijn vaderland.

Als gildebroeders bij het spelen van het "Wilhelmus" een zelfde houding aan willen nemen is daar niets op tegen. Die houding wordt dan bepaald door de betekenis van het moment en niet door het klakkeloos imiteren van regels, die niet voor gilden gemaakt zijn. ■

HOOFDLIEDENDAG

(Van de redactie)

De hoofdliedendag op zaterdag 10 oktober, jaarlijks elke tweede zaterdag in oktober, verheugt zich in een groeiende belangstelling. Zo'n 380 gildebroeders en gildezusters, voor het merendeel overheidsleden, maar gelukkig ook in steeds toenemende mate "gewone" gildebroeders, waren al in de vroege morgen present op de Parade in Den Bosch. Vlug werd, in het op dit tijdstip enig geopend café, een warme kop koffie genomen, alvorens men, opgetromd door de kapitein van het Oplose Matthiasgilde, zich verzamelde aan de ingang van de Sint-Janskathedraal. Met dit gilde voorop betrad de kleurrijke stoet in bonte mengeling van gilde-afvaardigingen de kerk.

Dames- en herenchoor Oploo, pastoor A. Botden (l).

De Eucharistieviering

In de Eucharistieviering zou voorgegaan worden door de kringgildepriester van de kring Het Land van Cuijk, Z.E. pastoor R. van Oers, bijgestaan door Z.E. pastoor A. Botden van de Oplose parochie. Helaas was pastoor Van Oers verhinderd, daar hij de vermoeienissen van de reis en de dienst op zijn hoge leeftijd niet aandorst.

Pastoor Botden werd derhalve geassisteerd door een acoliet, verbonden aan de Sint-Janskerk. De mis werd opgeluisterd door een gemengd koor, samengesteld uit leden van het dameskoor St. Lucretia en van het herenchoor St. Caecilia, gedirigeerd door de heer G. Vogelsangs en op het orgel begeleid door de heer J. Brouwers. Het Sint-Matthiasgilde uit Oploo verzorgde de gilde-eer. In zijn preek hield pastoor Botden een pleidooi voor herwaardering van de gilde-idealen, met een open houding voor functioneren in een maatschappij die steeds meer een multicultureel karakter krijgt. Ook de dienstbaarheid moet in dit verband een eigentijds karakter krijgen, met aandacht voor de twintigste eeuwse noden. Een aangrijpende preek, die menigeen tot nadenken heeft gestemd. Om het gilde-altaar in de viering te betrekken, brachten de koning en de koningin van het Sint-Matthiasgilde een kaars en een bloemenboekje naar het sculptuur. Een geste die gewaardeerd werd, doch die het volgend jaar wat meer aandacht zal krijgen, zodat eenieder dit offer kan meebelevan. In het provinciehuis had de tentoonstelling over het werk van diverse provinciale verenigingen en instellingen op het gebied van ondermeer cultuur, monumentenzorg, landschapsbeheer, de nodige aandacht.

Gilden, wie en wat bent u?

Een topper was, als we het zo mogen uitdrukken, de lezing die mevrouw drs. J.L.M. Baartmans-van den Boogaart, provinciaal gedeputeerde van onderwijs, cultuur en sport, verzorgde ten overstaan van een aandachtig toelisterend gildepubliek:

"Geachte dames en heren, hier aanwezig in het provinciehuis, waar ik u als provinciebestuurder gaarne van harte welkom heet. Ik heb al op 24 juni van de heer Mes het verzoek gehad om hier iets te willen zeggen. Hij heeft me over de inhoud een uitvoerige brief geschreven, waarvan ik wel een beetje schrok,

omdat het thema op zich zo indringend en geweldig groot is: de gilden in Noord-Brabant in een breed maatschappelijk en cultureel perspectief. En de verbanden van de gilden met de overige culturele instellingen in Noord-Brabant zouden ook te zien zijn in onze hal bij een soort marktpresentatie. Want lokaal hebt u de nodige banden: met muziekverenigingen, wellicht met het Brabants Heem; dat weet u zelf beter dan ik. Wat de heer Mes zich bezorgd afvroeg was: gilden zijn iets bijzonders in de presentatie, het ziet er raar uit, het heeft blijkbaar met vroeger te maken. Maar je riskeert ook wanneer je zo vanuit het verleden praat en je toont, dat je vervreemdt van wat er op dit moment in de maatschappij aan de hand is. En zijn vraag was: kan nu de provincie een beetje op een directe manier aangeven of zij daar een kijk op heeft en wat eigenlijk haar motieven zijn om de gilden te subsidiëren. Wij doen dat laatste overigens bescheiden en niet bij alle gilden; wij hebben gekozen voor een ondersteuning van de Federatie, die daarbij ook de mogelijkheid heeft, bijzondere initiatieven enigszins tot steun te zijn. Ik denk dat het goed is, dat ik even zeg in welk kader de subsidiëring plaatsvindt. Wij hebben in Brabant een heleboel subsidietitels, zeg maar, allerlei mogelijkheden om zaken te doen voor de Brabantse cultuur en we hebben onlangs een notitie "Brabantse cultuur en geschiedbeoefening" uitgebracht. Die is een maand geleden in mijn commissie besproken, nadat die, u kent dat, een complete ronde had gemaakt door Brabant om iedereen, die er wat over wilde zeggen, zijn zegje te laten doen. Het klinkt een beetje badinerend, het is het niet.

De notitie is flink bijgesteld op basis van de inspraak, dus dan weet u ook, dat het serieus wordt genomen en wij hebben een officieel advies gehad van de Raad voor Welzijn, Onderwijs en Cultuur. Van die raad was overigens u, mijnheer Mes, vroeger ook voorzitter. En ik heb hem toen ervaren als een man die van de overheid verwacht dat ze op een fatsoenlijke manier omgaat met de instellingen in Noord-Brabant. En als die overheid zich niet goed gedraagt en daar leek het toen even op, dan trekt mijnheer Mes zich terug. Dan zegt ie: "Zo doen we dat niet met elkaar, daar is Mes in ieder geval niet toe bereid". Daarin heb ik hem, en dat weet hij, ook zeer ondersteund, want ik vind dat je die eis aan een overheid mag stellen.

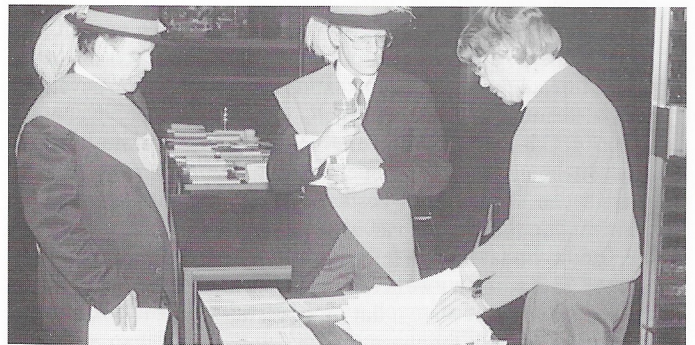
Ik zeg u nu dus even op welke manier u in ons cultuurbeleid past. In die notitie "Cultuur en geschiedbeoefening" onderscheiden wij basisinstellingen en overige instellingen, dat ziet er wat gek uit, en losse projecten, zeg maar, activiteiten.

De Federatie valt onder de overige instellingen. Bij basisinstellingen moet u bijvoorbeeld denken aan de Brabantse Regionale Geschiedbeoefening. Daar is een aparte stichting voor; die officieel personeel in dienst heeft; daar gaan tonnen in om; die maken beleid voor de hele provincie op dit terrein. Bij de overige instellingen ziet u in het rijtje Het Noord-brabants Genootschap, omdat wij het met het tijdschrift Brabantia ondersteunen; het genootschap zelf krijgt geen officiële steun. U zit in het gezelschap van het Brabants Heem (de heemkundekringen hebben een koepel) en daar hoort in dat rijtje: de Federatie van gilden in Noord-Brabant. En u krijgt helemaal niet veel subsidie. In de notitie "Cultuur en geschiedbeoefening" hebben wij besloten dat het nieuwe beleid zal worden voortgezet, dat wil zeggen dat het beleid dat er was wordt voortgezet, dat is dan "nieuw beleid". Dat is niet erg opzienbarend, denk ik, voor de betrokkenen. Wat betekent het nou? Blijkbaar dat de provincie er prijs op stelde en prijs op blijft stellen dat de Federatie haar goede werk voor de kringen, voor de diverse gilden, kan blijven doen. Je zou kunnen zeggen: "Mooi, niks aan de hand", maar meneer Mes heeft gelijk als hij zegt: "Hebben jullie daar nou echt over gepraat; is het nou iets dat jullie bezighoudt op provinciaal niveau. Hebben jullie het erover gehad of het misschien verdubbeld moet worden, of het misschien net zo goed afgeschaft zou kunnen worden?" Ik moet u zeggen dat het allemaal, zonder enige nadere onderbouwing, is gebleven wat het was.

Althans totzover het nu behandeld is, omdat we vinden dat het goed loopt en we er graag steun aan geven en geen noodkreten hebben gehoord, dat het zo niet kan. U hebt dus een kleine kans gemist, als het heel anders had gemoeten. Maar wij zien elkaar natuurlijk nog op het moment als u dat wilt. Dat is bij deze dan ook aangeboden. Het betekent dus, dat de provincie helemaal geen neiging heeft, om zich met u speciaal te bemoeien en eigenlijk alleen maar zegt; "Het is mooi dat die gilden er zijn en als ze dat zelf willen moet dat vooral ook kunnen blijven". En de provincie stelt daar prijs op en dat geeft ze aan door die relatie met de Federatie en niet met de afzonderlijke gilden; maar dat is heel gebruikelijk op provinciaal niveau.

Na zo'n brief van mijnheer Mes vraag je je wel af (en natuurlijk heeft hij namens u allemaal geschreven, namens de organisatie): "Wat doe ik eigenlijk zelf met de gilden als ik ze zie?". Nou heb ik, op zes jaar studeren in Nijmegen na, mijn hele leven in Brabant gewoond en ben ze dus eigenlijk altijd wel ergens tegengekomen, als er iets bijzonder moois of feestelijks of belangrijk kerkelijks te doen was in Noord-Brabant. Dat is in Eindhoven geweest, incidenteel. Ik heb het in Stratum kunnen volgen. Ik heb in Boxmeer 25 jaar gewoond, waar een bijzonder oud Heilig-Bloedgilde is en waar ik me uiteraard verplicht voelde tot de gewone donateurs van het dorp te horen en waar ik ze ook jaarlijks zag optreden bij de Heilig-Bloedprocessie. De meeste indruk heeft op mij gemaakt, het landjuweel in 1975, toen ik als raadslid in Boxmeer, op die grote vlakte tussen het oude ziekenhuis en Het Zand, zoals die fraaie straat heet, voor het eerst in mijn leven zo massaal de gilden van achter op het veld zag optrekken, met heel die kleurigheid, met de standaardruiters voorop. Ik vond dat een heel indrukwekkend gebeuren, waar ik zelf een beetje van schrok dat het zo'n indruk op mij kon maken, want ik houd absoluut niet van elk vertoon van macht, geweld of wat dan ook. Ik ben geen legeraanhanger. Maar dit was één groot kleurig feest, dat in een grote traditie stond; zeer voelbaar voor mij op dat moment. Ik heb een kleine herhaling mogen meemaken op een internationaal gebeuren in Goirle waar alle ambassadeurs die in Nederland geaccrediteerd zijn, aanwezig waren. Ook dat is ongetwijfeld alle mensen achter de tafel bekend en velen van u in de zaal. U bent overigens met ongelofelijk velen, wat altijd een fijn gezicht is, hier in dit huis: daar is het voor. En ik heb zeer onlangs de dienst meegemaakt die voorafging aan de officiële ingebruikname van het Sint-Jorisaltaar, het mooie nieuwe beeld aan de zuil in de Sint-Janskerk, waar ook vanmorgen weer wat te doen was. Ik heb niet achterom gekeken, maar ik nam aan dat het Matthiasgilde daarheen liep. Ik heb dus zelf, een paar keer nu, op een indrukwekkende manier gilden ervaren; dat zegt niets voor het provinciaal bestuur, maar ik weet wel dat we in Goirle met veel meer aanwezig waren en dat we daar allemaal met een soort trots zaten: dit is ons Brabant. Tot zover mijn (pffft) "geloofsbelijdenis-in-u", zou ik bijna willen zeggen. Er is dus sprake van een grote traditie, eeuwen en eeuwenoud: dat is op zich eerbiedwaardig. Maar het is een prestatie van het verleden, het is geschiedenis, die te zien is en waar veel aan te beleven valt voor de ogen. Stilstaan bij het begrip traditie op een moment als vandaag, waarbij u zich bezint op uw positie en op uw positie in een bredere context, lijkt mij derhalve geboden. Bij traditie, letterlijk het overdragen, gaat het natuurlijk om waarden die worden ontvangen en opnieuw doorgegeven. Ontvangen kun je doen door gewoon te kijken, wat je in je handen krijgt en het zo weer als een pakketje door te geven. Ik denk dat dat niet goed is, wil een traditie levend blijven. Dat betekent dat de ontvanger moet proberen om wat hij in zijn handen krijgt, waar hij zorg voor moet dragen, dat hij zich dat ook eigen maakt, zich bezint op de waarde die hij in zijn handen krijgt en niet puur het vaandel. Die waarde zal ook weer moeten worden doorgegeven en wat ik me nu afvraag is: "Waarom zou nou een jongere op dit moment kiezen voor de waarden die in de gilden vertegenwoordigd

worden, hoe mooi ze ook zijn?" Want het gaat om broederschap, om zorgfuncties binnen de samenleving. Er is concurrentie in hoogste mate voor iedereen, die op dit moment jong is en ouder wordt. Concurrentie vanuit het sportleven, dat op een fantastische manier geholpen wordt door de publiciteit. Concurrentie van het uitgaansleven, concurrentie van wat er gewoon elke dag te beleven is, urenlang op uw eigen tv-scherm thuis. Er is, ik kan ook positievere elementen noemen, kunstbeoefening dat in hoge mate mogelijk is, omdat er ook een hele levendige cultuur op dat terrein is. Het aantal mensen dat zich met geschiedbeoefening bezighoudt, met oude geschriften, is gelukkig groot. De opbouw van de samenleving is aan de orde, waar mensen met elkaar, denk ik, waarden formuleren en beleven en die ook als zodanig willen doorgeven en dat kan, nogmaals, op zeer veel manieren; en dat is dus positief uitgedrukt. Want bijna iedereen van ons wordt door deze tijd ook uitgenodigd om uiterst individueel aan zijn eigen ontwikkeling, aan zijn eigen plezier te werken. Het is wat dat betreft een armoedige tijd zou je kunnen zeggen, omdat heel veel zaken die wij vroeger vanzelfsprekend in de verbanden waar we thuis hoorden, behartigden, intussen overgenomen zijn door heel veel officiële instanties. Het is natuurlijk al heel lang zo, dat wij vinden dat heel veel verbanden in deze maatschappij danig te lijden hebben gehad. En dat de lelijke kanten van de individuele ontplooiing toeslaan, ook misschien in uw gelederen. Maar natuurlijk niet bij u, zoals u hier zit, want anders zat u hier niet. Maar het is dus wel van het grootste belang om, wanneer je een zó traditionele vereniging bent, om juist dán ook terwille van de geloofwaardigheid (men moet in je geloven wil je in de toekomst verder gaan) om dan daarover specifiek na te denken.

Gildebroeders geïnteresseerd in de studie van de Brabantse dialecten (K. U. Nijmegen).

Dr. P.A. van Gennip noemt vier criteria voor de waarachtigheid van wat gilden op dit moment doen: weerbaarheid, broederschap, de kleur (feestelijkheid) en de religieuze wortels. Die weerbaarheid, het beschermen, dat is een functie die heel van ouds was gegeven en die toen nog nodig was en die in die zin in een traditie staat van actieve burgers, die weten wat ze te beschermen hebben en die daarvan de consequenties nemen. Die functie hoeft u niet meer te hebben, als het echt gaat om gebruik van wapens. En overigens, al in het begin van de veertiende eeuw was de overheid bang van het wapenbezit bij de schuttersgilden en werd het de schutsgildebroeders verboden om de wapens thuis te bewaren. Dat bleek ook niet overbodig te zijn, bij de weversopstanden in de veertiende eeuw, toen inderdaad er het gevaar van een burgerschutterij (en dus gewapende burgers die zich tegen de overheid konden keren) wel degelijk aanwezig was. Die weerbaarheid behoeft niet meer, maar er valt nog genoeg te beschermen, maar daarover straks.

Broederschap, als u dat met elkaar beleeft en uitdraagt in de Brabantse maatschappij, dan hebt u daar een waarde, die geleden heeft de laatste tientallen jaren en ik moet zeggen eeuwen vrees ik, maar in elk geval bij het uit elkaar vallen van grotere gezinsverbanden, bij de mobiliteit van mensen. Als u

die broederschap beleeft, als met elkaar in een gemeenschap staan, elkaar weten te vinden en steunen als er zaken aan de hand zijn waar steun nodig is, dan hebt u daar een waarde die niet genoeg benadrukt kan worden, als u die met elkaar beleeft en als u die ook met openheid naar buiten weet te dragen. We hebben in Nederland, denk ik, een moderne maatschappij en ook in veel andere plekken, waarbij als er hulp geboden moet worden al heel snel officiële instanties ingeroepen worden. Bij die broederschap hoort dat je naar elkaar kijkt, dat je weet hebt van elkaars noden en daarin voorziet. De kleur en de feestelijkheid, iets minder ernstig, maar niet minder nodig. Want het is een prachtig en feestelijk gezicht, een gilde dat optreedt bij officiële gelegenheden in de provincie. U kunt dat zelf zien, het is niet voor niets dat u ook van uzelf en van elkaar foto's maakt, het is iets wat heel bijzonder is en waar we gebrek aan hebben: kleur, feestelijkheid, het benadrukken daarvan.

En het vierde element dat Van Gennip noemt, zijn de religieuze wortels. Gilden waren er ter bescherming van outer en heerd: altaar (de kerk) en het huis. Ik denk dat het nog steeds zo is. U bent niet voor niets vanmorgen gestart met een Eucharistieviering in de Sint-Jan. Ik hoor al lang niet meer bij uw geloofsgemeenschap, heb hem wel van huis uit meegekregen. Maar ik ben niet voor niets wel vanmorgen aanwezig geweest, omdat ik denk dat het voor u wezenlijk is en ik immers een uitnodiging had om deze dag met u mee te maken. Ik was bovendien heel benieuwd naar wat u in zo'n gelegenheid, vanuit die diepe traditie van kerkelijke worteling elkaar vertelt. Wat u te horen zou krijgen, wat de boodschap is die u blijkbaar met elkaar in zo'n viering wil beleven. Ik was verrast (aangenaam verrast!) door het pleidooi van de predikant (maar zo mag je dat niet noemen, er staat een priester) en die houdt een preek en die preek gaat over een open houding, die nodig is. Waarden van het verleden doortrekken naar nu; die openheid hebben.

Maar hij had meer. "Dat betekent op dit moment stem geven aan de kleinen en geringen", zei hij, "warm lopen voor bijvoorbeeld werklozen, warm lopen voor mensen die extra zorg nodig hebben om te voorkomen dat er niet zomaar een derde wereld van ellende blijft bestaan, dat er een vierde wereld bijkomt van mensen die van afval en op puinhopen en afvalbergen, want dat bestaat letterlijk, dat weet u ook. Een actief dienen, met zorg en met liefde". Dat was niet gering, vond ik. Alleen, ik weet niet hoe u dat moet vertalen. Dat is ook niet mijn taak, vind ik mijnheer Mes, ik leg de boodschap in uw eigen kring, met uw welnemen. En of u zo'n boodschap ook binnen die mannengemeenschap van het gildewezen (dat is het voor een groot deel nog) op een harmonische manier kunt uitvoeren, ook dat weet ik niet helemaal. Ik denk dat bijna van mij verwacht mag worden, dat ik daar ook iets van zeg, maar u hebt intussen een eigen Agaat Zeegers in eigen kring, dat zal niet overall welkom zijn, zo'n figuur, maar ik kan me toch voorstellen, dat dat ook bij een moderne tijd kan horen. Er zijn gildezusters, maar het is een kleine groep en misschien wilt u het wel zo houden. U zult mij niet moralistisch horen zeggen, dat dat onderhand eens afgelopen moet zijn, want ik heb gevoel voor traditie. Ik weet niet hoe u die traditie verbinden wilt met openheid naar deze maatschappij. Ik kan u wel verzekeren, dat de openheid naar deze maatschappij bij uw Federatiebestuur in elk geval aanwezig is. Ik sta hier en dat zou eeuwen geleden niet gebeurd zijn, denk ik, een vrouwelijke provinciebestuurder. Dus laten we die zaak zo licht mogelijk behandelen.

Nog iets over uw openheid in de richting van deze maatschappij, ik wil daar nooit zwaar over doen. Maar er is brandweer, er is politie, er is het Rode Kruis, er zijn sociale wetten en u bent er nog en u hebt een taak die met broederschap en met zorg voor deze samenleving te maken heeft. Tenzij u, nogmaals, u wilt opsluiten in het puur nadoen van wat ze vroeger deden, het puur in stand houden van wat uw erfenis is. Maar nogmaals, dat is ook bij tradities niet erg toekomst-

gericht. En ik heb vanmorgen begrepen dat dat toch bij u hoort, om wel op de toekomst gericht te zijn. Wat is dan: "zorg en liefde tonen, actief dienstbaar zijn aan de maatschappij"? Betekent dat dat u milieuvereniging zou moeten worden of dat het in elk geval heel gewoon is dat de mensen uit uw geledingen bij milieuverenigingen zitten? Leuk dat u een speciale liefde hebt voor monumenten in Brabant, natuurelementen misschien die overgebleven zijn, gebouwde elementen, omdat u immers getoond hebt gevoel te hebben voor traditie. Ik kan me daar iets bij voorstellen. Richt u zich op het een plaats geven in de gemeenschap van vreemdelingen, van asielzoekers, omdat u weet wat het betekent om gemeenschap te zijn met elkaar en omdat u zich dus ook realiseert wat het is om buitengesloten te worden? U kunt zeggen, vroeger kon het gilde dienen ter bescherming van wat niet naar binnen mocht. Ik denk, dat als u nu opnieuw in die rol zou gaan zitten, van de gelederen sluiten en een soort nieuwe burgerwacht zijn, omdat wij weer vol vreemde elementen zitten, dat u dan absoluut de verkeerde kant uit zou gaan. Als u daarvoor zou kiezen, zou ik u overigens nog liever een boete dan subsidie geven, eerlijk gezegd. Dat zal het dus niet zijn. Niettemin was er vanmorgen dat pleidooi in de kerk voor die multiculturele samenleving. Ik vond dat heel opmerkelijk, want ik zou u zo'n boodschap absoluut nooit durven meegeven. Dat betekent dus dat u van mij alleen maar hoort, dat ik mij afgevraagd heb wie u bent, hoe u in die traditie staat, hoe het Brabants bestuur naar u kijkt, namelijk met grote sympathie, maar ook een beetje gratis, wel met wat middelen in de voorwaarde scheppende sfeer, maar overigens eigenlijk zegt: "U moet het helemaal zelf weten." Ik bepaal niet hoe het gildewezen in Noord-Brabant er uit ziet. Hoe het zijn kontakten legt met het overige culturele veld. Hoe het zijn kontakten legt met de waarden en normen van onze Brabantse maatschappij, waar ik van houd en waar u van houdt. Ik hoor niet bij uw traditie. Ik kijk naar u en ik waardeer u in hoge mate. Maar het is wel uw traditie, het zijn wel uw verenigingen. En het nadenken over wat uw positie is in die Brabantse samenleving, hoeft niet door mij te gebeuren. Ik hoop dus dat u in elk geval niet krampachtig, besloten, opereert. Dat u deel uit blijft maken van de Brabantse samenleving. En dat betekent voor mij eigenlijk dat ik daarmee mijn opdracht, die ik van mijnheer Mes kreeg, wel vervuld hebt. Maar het kan niet zo zijn, dat hij tevreden is over de manier waarop het provinciaal bestuur nou eens direkt zegt hoe waardevol het is. Want de waarde worden door u bepaald en niet door een provinciebestuurder.

Ik dank u zeer voor uw aandacht".

Mevr. J.L.M. Baartmans-van den Boogaart.

Jaarrede van de voorzitter

In zijn aanhef werden de overledenen van de vliegcrash in de Bijlmer herdacht en uit gildekringen met name Egbert Gerrijs, in leven Ere-Deken van kring Maasland, voormalig Federatiebestuurslid en onderscheiden met het zilveren medaillon van de Federatie. In het jaarbeeld werden diverse zaken naar voren gebracht als:

Gilde-altaar

De financiële afwikkeling zal zijn beslag krijgen in de accountantsverklaring die in De Gildetrom zal worden gepubliceerd. Een te verwachten batig saldo zal aan de garantieverleners, zoals onder andere het Anjerfonds en het Koningin Wilhelminafonds worden geretourneerd. Een batig saldo is derhalve niet aanwezig voor andere doeleinden, zoals gesuggereerd voor het cultuurfonds voor Noordbrabantse gilden.

Cultuurfonds

Dit fonds in oprichting is een samengaan van het aankoopfonds "Vrienden van de Westbrabantse Schuttersgilden" uit kring Baronie-Markiezaat met het in de volksmond geheten "zilverfonds" van de Federatie. Het Noordbrabants Genootschap zal in het stichtingsbestuur zijn vertegenwoordigd. Door dit samengaan wordt een goede werkbaarheid nagestreefd. Over doelstellingen en richtlijnen tot financiële ondersteuning zult u te zijner tijd worden ingelicht.

Grote opkomst.

Verbroedering te Genk

Het Europees Koningschieten, of zo u wilt de in gildenkringen minder gewaardeerde benaming Europees Schutterstreffen, was een waar feest van verbroedering. Op zo'n massaal feest wordt het wedstrijd-element ondergeschikt aan de verbroedering. Al was het maar om praktische redenen. Het op tijd afwerken van de wedstrijden noopt dan altijd tot een jurering waarbij schutters al snel uitvallen, waardoor er meer tijd is voor een broederlijk gesprek. Uit onze Federatie waren een veertigtal gilden aanwezig, die, verdeeld over de gehele optocht, zorgden voor een mooie afwisseling. Het verzamelpunt na de optocht in het gemeentehuis en bij de feesttent op het plein ervoor, leek wel een klein stukje Noord-Brabant in Vlaanderen. De Noordbrabantse gilden hebben zich er waardig gepresenteerd, waarvoor wij u zeer erkentelijk zijn. Ook de afvaardigingen uit andere gewesten danken wij voor het welslagen van dit feest. Uiteraard zijn er in de organisatie fouten en onregelmatigheden voorgekomen, die we nu met de mantel der liefde zullen bedekken, maar die we zeker voor de toekomst zullen trachten te vermijden. Een evaluatie van dit feest, speciaal met betrekking tot het deel dat onze Federatie aangaat, zal zeker komen.

Samenvallen van gildefeesten

Hoewel er naar gestreefd wordt om samenvallen op eenzelfde dag van gildefeesten en andere grote activiteiten, waaraan naar verwachting ook veel gildebroeders zullen deelnemen, te voorkomen, vallen ook volgend jaar activiteiten samen. Gelukkig is met de meeste betrokkenen in onderling overleg tot een akkoord gekomen, daar geen grote interferentie wordt verwacht. Grote waardering hebben we voor de Federatie van Wipboomschutters, die eenmalig haar vast geplande kampioenswedstrijd heeft verzet, om niet het landjuweel te Leur te verstoren.

Sebastiaanstentoonstelling

De gilden van Sint Sebastiaan worden opgeroepen hun medewerking te verlenen aan een iconografische tentoon-

stelling in het Markiezenhof te Bergen op Zoom in oktober van het volgend jaar. Het Sint-Sebastiaangilde Bergen op Zoom is voorlopig "kontaktpersoon".

Het werk van de commissies

De federatieve commissies hebben in het afgelopen jaar goed werk verricht, zoals de totstandkoming van het advies voor gebruik van vaandel en hoofddecksel en de herziene reglementen voor het standaardrijden, het boogschieten op de wip en binnenkort voor het boogschieten op doel. De reglementen voor het geweeschieten staan op de rol voor herziening, al dan niet in samenhang met de milieuproblematiek. Of hierin het schieten met zwaar geweer wordt opgenomen hangt ondermeer af van de vraag of het gewenst is deze (sinds enige jaren verbannen discipline) na het sindsdien geconstateerde "goed gedrag" tijdens gildewedstrijden, weer op kring- en federatiewedstrijden toe te laten. De schietcommissie zal hierover advies uitbrengen.

De Gildetrom

De Gildetrom wordt algemeen goed gewaardeerd in de nieuwe uitvoering, zowel inhoudelijk als qua uitvoering, en heeft daardoor een zekere meerwaarde gekregen (applaus uit de zaal).

De nieuwe hoofdredacteur en de nieuwe administrateur hebben in de afgelopen periode enorm veel werk verricht om redactioneel, administratief, financieel, qua logistiek en qua advertentiewerving alles op de rit te krijgen; alle lof hiervoor. Toch is dit een werkwijze en een werkverdeling die niet professioneel is en een onjuist beslag legt op de capaciteiten van voornoemden.

Een wijziging van de organisatiestructuur van Stichting De Gildetrom werd daarom met spoed ter hand genomen. De leden van het nieuwe stichtingsbestuur worden benoemd op basis van expertise op het gebied van bedrijfsvoering voor de zaken, die buiten het redactionele vlak liggen en niet zoals voorheen op grond van hun voorzitterschap in kring- en federatiebestuur. Een redaktieraad zal verantwoordelijk zijn voor het inhoudelijke van het blad. De correspondenten in deze raad zullen zich veel actiever naar de gilden opstellen. Anderzijds zullen de gilden de correspondenten attent moeten maken op activiteiten in hun gilde. Een intensieve wisselwerking moet een continue nieuwtjesstroom garanderen. Ondanks advertenties en donaties blijft de financiële sektor zorgen baren, temeer daar de huidige abonnementsprijs al het minimum is, dat men blijkbaar, maar mijns inziens onterecht, wenst te betalen. De enige structureel juiste oplossing is een forse stijging van het aantal abonnementen. De redactie zal haar uiterste best doen om het blad de prijs meer en meer waard te laten zijn; van u hoofdlieden verwachten wij dat u De Gildetrom maakt tot het lijfblad van de gildebroeders door in eigen gilde een intensieve wervingsactie te houden, uitmondend in een hopelijk duurzaam abonnement.

Johan Oomen, redacteur De Gildetrom: "Ondanks de sombere geluiden aan het begin van de reorganisatie, ondanks het feit dat iedereen weet dat het duurder wordt, zijn er toch 180 abonnementen bijgekomen. Dank, dank". De voorzitter: "Laten we met ons allen zorgen dat er meer abonnementen komen, dan gaat de prijs niet omhoog en komt ie te zijner tijd toch in kleur uit, wat ook goed is voor de advertentiewerving. Ik blijf vechten voor een lijfblad, waarin het federatiebestuur jullie kan bereiken. Waarin iedere gildebroeder de ander kan bereiken en over de dorpsgrens kan kijken. Hoe beleeft die het gilde en op welke manier heeft die andere gildebroeder plezier in het gilde? Het laatste nummer, met die jonge schutter voorop, was ook weer prachtig. Een jonge knul met een boog, ik had er best zelf willen staan, maar mijn gezicht is te oud". (Vanachter de bestuurstafel: "Niet zijn gezicht is te oud, hij kan niet boogschieten, daarom staat hij er niet op!").

Lood in het milieu

Als volgend jaar het milieubeleidsplan van de regering van kracht wordt, ondermeer met betrekking tot het verbod om metallisch lood in het milieu te brengen, is strikt genomen het gewerschieten van de baan, voor de duizenden die deze sport beoefenen. Hoewel het bestuur niet verwacht dat in 1993 het schieten zal worden verboden, dient er rekening mee te worden gehouden dat er geen hinderwetvergunningen meer worden afgegeven. Tevens dat de bestaande hinderwetvergunningen zullen worden gecontroleerd en eventueel worden ingetrokken, hetgeen betekent dat we op termijn niet meer zullen kunnen schieten, zoals we gewend waren. Het beleidsplan van de regering onthoudt zich tot nog toe van enige regelgeving of wettelijke bepaling, zodat de gedupeerden kunnen proberen hun stem te laten horen, teneinde hierop enige invloed uit te oefenen. Met de gedachte "eendracht maakt macht" hebben de besturen van de Gelderse Schuttersfederatie, de Oud-Limburgse Schuttersfederatie en de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden de krachten gebundeld teneinde (via bemiddeling door de (toenmalige) milieuge-deputeerde de heer Rein Welschen en staatssecretaris Gabor van landbouw) een oriënterend en informatief gesprek te arrangeren met minister voor milieuzaken de heer Alders. Helaas lijkt, ondanks een herhaald verzoek, dit gesprek er op korte termijn niet te komen, wegens de blijkbaar overvolle ministeriële agenda.

In onze federatie is een werkgroep in oprichting, waarin experts op het gebied van gewerschieten, milieuproblematiek en jurisprudentie zitting hebben. Deze stuurgroep zal zich bezighouden met al deze aspecten teneinde een gedocumenteerde en technisch verantwoorde inbreng te leveren bij toekomstige onderhandelingen met de overheid. Uit de gesprekken met de heer Welschen en de heer Gabor is gebleken dat beiden het schieten door de gilden niet kenden en daardoor de konsekwenties van het milieubeleidsplan niet op de juiste waarde hebben ingeschat. Een goede voorlichting onzerzijds is dus heel waardevol om tot een goede oplossing te komen.

In sommige schutterskringen heerst de mening, dat bij gebruik van een kogelvanger de problemen automatisch tot het verleden behoren, maar ik ben van mening dat het schieten met een kogelvanger wezenlijk iets anders is dan het traditionele schieten. Bovendien is de aanschaf van een goede kogelvanger, die de toets van de overheid (zo die er komt) kan doorstaan, voorbehouden aan de meer kapitaalkrachtige of aan de technisch inventieve gilden met relaties. Het gebruik van voor de gilden betaalbare alternatieve munitie, waar de kogels vervaardigd zijn van milieuvriendelijk materiaal, is nog niet in zicht. Al met al een zorgelijke zaak, waarop we op dit moment helaas geen greep hebben.

Van de toehoorders

Het schietprobleem leeft sterk; de onrust over het uitblijven van enige voortgang beangstigt stilaan steeds meer gilden. Er zijn zelfs vragen geweest om er op de hoofdlidendag een thema aan te wijden. Door het ontbreken van materiaal op dit moment is dit niet mogelijk. In de toekomst, als de zaak zich ontwikkelt, zal er zeer zeker op ingegaan worden.

De voorzitter sluit af met een waarderend woord aan de secretaris, de heer Haase: "Ik ben bijzonder veel dank verschuldigd aan de heer Haase (waarom zegt hij konsekwent de heer Haase en niet Rein? red.). U weet, ik zal niet makkelijk iemand eruit halen, maar hij is iemand die je overal ziet, rustig op de achtergrond, zich nooit naar voren dringt en zorgt, dat ik weet wat ik u vertellen moet, die zorgt dat u weet waar u zijn moet, kortom het spinnetje in het web, dat heel veel in onze organisatie goed doet. En ik wil van deze plaats uit hem daarvoor zeer mijn erkentelijkheid betuigen." Met de christelijke groet werd de bijeenkomst gesloten en kon eenieder nog napraten onder het genot van het urenlange verbeide pilsje. ■

WAT WAS DE MAN BLIJ!

Nieuwe Europese Schutterskoning

(Van de redactie)

De koning van het Diocees Trier 1991, Uwe Iserhardt (An der Koppe 13, 5460 Leubsdorf, bij Linz am Rhein) 26 jaar oud, van beroep gemeente-ambtenaar, is in Genk, op 19 september tijdens het Europees Koningschieten, de opvolger geworden van Hubert Pflaum uit Peine. Na de voorronden, waaraan 260 koningen deelnamen, hebben 25 koningen (België 5, Duitsland 13, Nederland 4, Polen 3) die aan de eindronde mochten deelnemen, in een spannende strijd om de hoogste eer gestreden.

Uwe Iserhardt, geboren op 24 februari 1966 in Linz, werkzaam in Bad-Honnef, schietmeester voor de jeugd (11 tot 21 jaar) van de Schutterij Sint Sebastiaan waarvan hij de koning is, was de gelukkige. De uitdrukking op zijn gezicht, toen het laatste stuk van de vogel viel, zullen wij nooit vergeten. Wat was de man blij! Tijdens de Eucharistieviering waarin voorgegaan werd door de bisschop van Hasselt, Mgr. Paul Schreurs, heeft Kurt Ortmann, de President van de Europese Gemeenschap van Historische Schuttersgilden Uwe Iserhardt geïnstalleerd door hem het draagschild van de Europese koning om te hangen. De Eucharistieviering was een van de hoogtepunten. De prachtige zang, de orkestbegeleiding, de preek, fantastisch! Na de H. Mis werd een vendelgroet gebracht aan de geestelijke overheid.

Voor de feestavond is met de grootste spoed de vriendin van Uwe Iserhardt vanuit Leubsdorf naar Genk gehaald, zodat ook zij kon meegenieten van het geweldige feest, dat rond de nieuwe koning werd georganiseerd. In tegenstelling tot vorige koningsverschietingen werd deze keer de aandacht gelegd waar deze thuishoof, namelijk bij de nieuwe koning. Hij en zijn vriendin werden bij iedere ontvangst of programma-onderdeel ontvangen en begroet op de wijze zoals het behoort.

Uwe Iserhardt en zijn koningin tijdens het bekijken van de optocht.

Het Europees Koningschieten (dat wij zo willen blijven noemen en niet "Europees Schutterstreffen") is door de inzet van de gildebreeders van Genk met assistentie van vele gildebreeders uit België en Nederland een groot succes geworden. Het schieten bijvoorbeeld was in handen gelegd van de schietcommissie van onze federatie, die zich voortreffelijk van deze zaak heeft gekweten.

Mede hebben de 41 gilden van onze Noordbrabantse Federatie het feest tot een onvergetelijke gebeurtenis gemaakt: in de optocht door hun kleurrijke aanblik, door de officiële afsluiting van het feest te verzorgen met een massale opmars,

massale vendelgroet en een prachtig geslaagde afmars. Iedereen was vol lof over het optreden van de Brabantse gilden. Ook de nieuwe koning vertelde dat het slot van de manifestatie toch wel het schitterendste was geweest. Voorzitter Eugene van Bouwdijk Bastiaanse bedankte de gildebroeders spontaan voor het gedisciplineerde optreden. Een woord van dank moet ook gebracht worden aan de gildebroeders uit Genk, die steeds de vriendelijkheid zelve zijn geweest en, ook bij problemen, gebleven. ■

FEDERATIE-NIEUWS

HERZIENE REGLEMENTEN

De onlangs herziene reglementen zijn via de kringsecretariaten in het bezit gesteld van de gilden en andere belanghebbenden. Er zijn nog exemplaren per stuk beschikbaar. Voor aanvraag gelieve contact op te nemen met de betreffende (sektie van de) federatieve commissie:

- Voor het reglement boogschieten op wip: P.A. van der Putten, Den Biest 35, Eindhoven. Tel.: 040-123624.
- Voor het reglement boogschieten op doel: P.J. van der Heijden, Willibrordstraat 12, Middelbeers. Tel.: 04244-1312.
- Voor het reglement standaardrijden: J.M.L.A. Luyten, Jan Heijnslaan 14, Eindhoven. Tel.: 040-443630.
- Voor het vendelreglement: L. Konings, De Langvelden 22, Esch. Tel.: 04110-1740.

LANDJUWEEL ETTEN-LEUR 27 JUNI 1993

Tot nog toe hebben 108 gilden uit binnen- en buitenland ingeschreven. Gildemis, koffietafel en erewijn zullen door vijfhonderd gasten bijgewoond worden. Parkeerruimte is er voor zeshonderd auto's en zestig bussen. Er zijn inmiddels zestig bomen voor het gildebos besteld (zie: De Gildetrom jrg. 39, nr. 3). Aantallen ingeschreven deelnemers:

175 vendeliers, 155 tamboers, 25 blazers, 450 gewerschutters, 300 kruisboog-, 140 handboog-, 12 kruisboog-, 12 m-, 33 Sint-Jansboog-, 44 voetboog- en 28 standaardruiters. Op 9 november zijn afgevaardigden van de Federatie en kringen bijeengewoond om aan de hand van plattegronden en deelnemerslijsten het nodige in detail te bespreken. Er zullen verschillende evenementen worden gehouden. Op 30 mei treden folklore-, dans- en zanggroepen uit Polen, De Balkan, Turkije, Litouwen en Nederland op. Ergens in juni zal een culturele avond worden gehouden. Deze zal worden geopend door de Commissaris van de Koningin, mr F. Houben. Als gastspreker heeft prof. dr F. Alting von Geusau zijn medewerking toegezegd. Op deze avond zal een Europese dansgroep optreden. Gedurende drie weken in de maanden mei en juni zal een tentoonstelling van door gildebroeders vervaardigde artikelen en kunst worden gehouden in het Leurse gildehuis "De Mouterij". In dezelfde maanden houden diverse Leurse verenigingen tournooien. Het landjuweel van 27 juni staat natuurlijk centraal. Ergens in oktober zal een middag of avond worden georganiseerd. Daarop zal aandacht geschonken worden aan: planten van de gildebomen, presentaties van het landjuweelboek en -film, uitreiken van de fotowedstrijdprijzen. Voor Etten-Leurse amateurfotografen wordt namelijk een wedstrijd georganiseerd. De mooiste foto krijgt een plaats in het landjuweelboek. De organisatoren vragen de definitieve inschrijfformulieren (die worden in januari verzonden) goed en duidelijk in te vullen (blokletters, juiste namen en geboortedata, wapen met daarbij "wip" of "doel"). Gevraagd wordt ook het aantal bestelde gildebomen in te vullen (wie wil dat niet?) en per gilde de geschiedenis mee te zenden. ■

NIEUWS UIT DE KRINGEN

Kwartier van Oirschot

Verbroedering "Kleine Kring"

Op zondag 14 juni werd het zestigjarig bestaan gevierd van het oudste overkoepelende gilde-orgaan in Noord-Brabant: "de Kleine Kring", van kruisboogschutters. Daar zijn tien gilden bij aangesloten. Het bestuur bestaat uit vijf personen, die jaarlijks één keer in vergadering bijeenkomen. De jaarlijkse verschieping gaat op toerbeurt. Dit jaar was de organisatie in handen van gilde Sint Joris in Moergestel. In verband met het zestigjarig bestaan, waren vijf extra schilden beschikbaar gesteld. Deze werden gewonnen door: gilde Sint Joris Oirschot als verbroederingsschild; Personeel: W. Kuijpers van gilde Sint Sebastiaan Oirschot, M. v.d. Sande en P. Moorman, beiden van gilde Sint Joris Moergestel.

Toegang terrein "60 jaar kleine kring".

Het kampioensschild werd gewonnen door C. Welvaarts van gilde Sint Sebastiaan Oirschot. Jubileum-kampioen werd J. Neggers van gilde Sint Joris Oostelbeers en de personeelsprijs was voor H. van Loon Sr. van gilde Sint Joris Oirschot. Aan de schutters met 12 tot en met 15 punten werd een geldprijs overhandigd. Bovendien ontving elke schutter een prijs in de vorm van een levensmiddelenpakket of een huishoudelijk artikel. Een geslaagde dag met dank aan het organiserend gilde.

Koningschieten in lusthof in herfsttooi

Jos Smetsers is koning geworden van gilde Sint Sebastiaan, Oirschot. Op kermisdinsdag had het twee-jaarlijks treffen plaats. Tien gildebroeders schoten in eerste aanleg hun series vol. Schot voor schot brandde de afvalrace los en er werd geschoten op allerlei manieren. Behalve met losse hand! De schutter met stalen zenuwen zegevierde. Jos zal een goeie koning zijn, dat is onmiskenbaar. Zijn belofte deed hij stijlvol en hij spaarde bij het betreden kennelijk het vaandel. Jos is uit de school van Willy Kuypers en deze laatste had deugd dat zijn leerling het zo ver gebracht had. Hieraan was veel vooraf gegaan; alleen al het vrij schieten van de boom. Daaraan hielp zelfs de gilde-kapelaan, maar hij schoot mis. Dit ontlokte het gezegde: "De pastoor schiet op z'ne baas". 's Morgens waren de gildebroeders al vroeg door de tamboer en de zijnen gewekt en "'t Hoog" werd op plezierige wijze ten woonhuize uitgehaald. Altijd weer een vriendschappelijk, broederlijk gebeuren en met veel ammezuur trok men door de straten en steegjes van Oirschot. Vooraf werd door mevrouw Steger het Eduard

Steger-schild uitgereikt; aan Jos Smetsers, omdat hij héél de zomer door de beste schutter was gebleken. Treffend waren de woorden van mevrouw Steger, die altijd nog meeleeft met het gilde van haar man. Verder kreeg Loek van de Wal lovende woorden over zich heen en daarbij bleef het niet. Want hij werd door de voorzitter van de Kring onderscheiden, wegens zijn robijnen jubileum. Het werd hem van harte gegund. Dit alles vond plaats in de luthof in herfststooi aan de Bochten. Feitelijk is de gildetuin een flinke driehoek. In oorsprong was deze hof rechthoekig, maar door aanleg van de Provincialeweg kreeg het zijn huidige vorm. Het is een flinke, open ruimte, waarin schutsbomen zijn opgesteld, overvloedig omzoomd met bomen, heesters en struiken. Eind september verkeert dat alles in feestelijke herfststooi. Er staat een schuilhut, zitbanken en een oude molensteen, in gebruik als tafel. Het was er weer schoon en de vele bezoekers hebben genoten van het festijn.

Kempenland

Gewijzigd correspondentschap

Na gedurende ruim tien jaar correspondentschap voor kring Kempenland met plezier te hebben vervuld en naar ik hoop tot tevredenheid van u, gildebroeders en gildezusters, heb ik gemeend het vaandel over te moeten dragen aan een jongere confrater, met name aan Jac Govers. Jac wens ik toe dat hij dit werk met minstens evenveel plezier zal doen en dat hij van u eveneens de volle steun ontvangt die u mij ook betoond hebt. Kopij voor kring Kempenland gelieve u dus voortaan toe te zenden aan Jac Govers, wiens adres vermeld staat voor in dit blad bij de redactie. Als Federatiesecretaris zal ik correspondent blijven voor alle zaken die rechtstreeks de Federatie betreffen.

Rein Haase

Goede banden met woongemeenschap

In 1976 hebben Gerardus Jansen en Jan Verwijen, het Sint-Petrus-bandengilde in Schaft (gemeente Valkenswaard) nieuw leven ingeblazen. Momenteel telt het gilde ruim 120 leden en dat in een kleine gemeenschap als Schaft met ruim 350 inwoners. Het gilde neemt dan ook een zeer prominente plaats in en ze doen er alles aan om dat zo te houden. Reden voor wethouder E. de Moor van de gemeente Valkenswaard de twee jubilerende overheidsleden, vaandrig Jan Verwijen en hoofdman Gerardus Jansen, de Cultuurpenning van de gemeente Valkenswaard uit te reiken. Dat had plaats op zaterdag 19 september in het gildehuis van het Sint-Petrus-bandengilde. Buiten de twee jubilerende overheidsleden waren ook de gildebroeders Bert Aerts en Sjef Roothans 40 jaar gildebroeder. Dat er die dag door de gildebroeders goed geteerd is, behoeft hier geen vermelding.

Vier jubilarissen: G. Jansen, B. Aerts, J. Verweijen, S. Roothans.

"Zilver met een verhaal"

Op zaterdag 12 september j.l. hadden vele gildebroeders en belangstellenden van buiten gildekringen gehoor gegeven aan de uitnodiging van Drs P. Thoben, directeur van Museum Kempenland, aanwezig te zijn bij de opening van de tentoonstelling "Zilver met een verhaal", na-oorlogs gildezilver uit Kring Kempenland. Onder de belangstellenden waren onder meer aanwezig Dr J. van der Veen, wethouder van Cultuur van de gemeente Eindhoven en Federatievoorzitter Eug. J.V.M. van Bouwdijk Bastiaanse. In zijn welkomstwoord benadrukte Peter Thoben de goede samenwerking tussen het bestuur en de gilden van Kring Kempenland en het museum. Een samenwerking die resulteerde in deze tentoonstelling. Een tentoonstelling die een goed overzicht wilde geven over de ontwikkeling van het gildezilver, en dan met name van het koningszilver, na de Tweede Wereldoorlog. Deze ontwikkeling, het ontstaan en de betekenis van het zilver van de gilden, was het thema van de inleiding van Johan Oomen. In zijn inleiding ging Johan Oomen in op de chronologische ontstaansgeschiedenis van het gildezilver en zijn ontwikkeling in de loop der tijden. Dat hierbij het accent lag op zilver van de Kempenlandse gilden paste geheel in het kader van de tentoonstelling, evenals het belang van de zilversmeden uit Eindhoven en omgeving, waarvan vooral die uit Eindhoven van grote invloed zijn geweest. Niet alleen de ideeën en financiële mogelijkheden van de gildebroeders, maar ook de artistieke capaciteiten, technische vaardigheden, prijsstelling en naamsbekendheid van de zilversmeden binnen de gildekringen, spelen een grote rol. Ook de jurering op kringgildedagen van het gildebezit bevorderde de onderlinge competitie. Mogelijk uitvloeisel hiervan is, dat de schilden in grootte toenamen en de beeldinformatie erop overdadig werd. Rondom het officiële gedeelte verzorgde gildebroedertroubadour Henk Habraken van het Sint-Barbaragilde uit Dinther humoristische intermezzi, waarbij hij diverse gildebroeders evenals het museum over de notenbalk haalde.

Overzicht van de tentoonstelling. foto: P. Cox foto Eindhoven

Dank u Sinterklaas(je)

Hoewel door toedoen van Pluvius het programma van de teerdag van het Sint-Nicolaasgilde op 5 september danig in het water viel, was het desondanks voor de vijf jubilarissen van het gilde een zonnige dag. Tijdens de koffietafel (na de gildemis) met vele genodigden zaten ook aan H.J.M. Tops, burgemeester van de gemeente Valkenswaard en H.J. Luiten, voorzitter van de Kring Kempenland. Zij waren daar niet zomaar. Vijf leden van het Sint-Nicolaasgilde, Frits Prinsen, Riek Prinsen-Peels, Tillie Prinsen-Wijnands, Jac Hoevenaars en Toon Jansen waren allen veertig jaar of meer lid van het gilde. Aan het koningspaar Jack en Toos Bogers was het de eer om, namens het gilde, de jubilarissen het zilveren verenigingsinsigne met robijn op te spelden. Aan voorzitter H.J. Luiten van Kring

Kempenland viel de eer te beurt om namens de kring een bloemenhulde te brengen aan de beide jubilerende gildezusters. (Kring Kempenland kent nog geen kringonderscheiding voor gildezusters) en aan Toon Jansen en aan Jac Hoevenaars de mededeling te doen dat hen de kringonderscheiding "Het Zilveren Schild van Kring Kempenland" toegekend was, welk ereteken hij beide gildebroeders opspelde. Voor Frits Prinsen had hij een bijzondere verrassing in petto. Frits Prinsen is 30 jaar kapitein en de grote stimulator achter de instandhouding van het grote historische gilde-archief dat de kring en de regio ver overschrijdt en dat door het gilde beheerd en in stand gehouden wordt. Aan deze grote gildebroeder had het kringbestuur "Het Gouden Schild van Kring Kempenland" verleend, wat de voorzitter hem met genoegen opspelde.

Jubilarissen (v.l.n.r.) R. Prinsen-Peels, F. Prinsen, T. Prinsen-Wijnands, J. Hoevenaars, A. Jansen.

Het is bekend dat het Sint-Nicolaasgilde te Valkenswaard al meer dan vijftig jaar de intocht van de patroonheilige en die van Valkenswaard organiseert. En al die jaren komt dat kinderfeest zowel organisatorisch als financieel voor rekening van het gilde. Al ruim 25 jaar is het Jac Hoevenaars die de persoon van goed heiligman speelt. Het was burgemeester H.J.M. Tops, die nu "sinterklaas" onder andere daarvoor kwam bedanken en hem namens de Valkenswaardse gemeenschap de Gemeentelijke Cultuurpenning mocht overhandigen. Door de Federatie van Oud-Limburgse Schutterijen, in de persoon van bestuurslid W. van Hooven, werd Jac Hoevenaars tevens de gouden eremedaille van de Federatie verleend voor de vele en goede contacten die in de loop der jaren tussen de Federatie en het gilde opgebouwd waren. Al met al een zeer vergulde teerdag voor het Sint-Nicolaasgilde te Valkenswaard.

Peelland

Een koperen moor

Het gilde van Sint Willibrordus uit Bakel opende met de fanfare op 5 september de kermis. Hoewel de burgemeester nog in Rosmalen woont, kwam hij die zaterdagavond toch naar Bakel. Bij het gemeentehuis werd door de fanfare een mars ten gehore gebracht. De vendeliërs brachten de gildegroet, waarna men door de burgemeester werd uitgenodigd voor een biertje. Hij hoopt het volgend jaar iedereen in zijn Bakelse woning te kunnen ontvangen.

Kermisdinsdag begon voor het gilde om negen uur met een H. Mis. De pastor sprak over de H. Willibrordus als patroon

van vele Bakelse verenigingen, maar nu in het bijzonder van het gilde. Na de mis stond in het gildehuis de koffie met broodjes klaar. Om half elf kwam de fanfare het gilde afhalen. Na pastor en burgemeester te hebben afgehaald, trok men naar het schietterrein. Na de openingsschoten door pastor, burgemeester en gildekoning, begon de wedstrijd voor het publiek onder een zeer grote deelname. Bij het 225ste schot was het gildebroeder H. Bankers die de vogel omlaag haalde. Na de felicitaties werd hem de traditionele koperen waterketel (moor) aangeboden en trok men terug naar het dorp voor de rondgang langs de café's. De burgemeester en zijn echtgenote deden daar ook aan mee. Na deze rondgang werd op het dorpsplein door de fanfare en het gilde driemaal rondgetrokken en werd deze kermisdag besloten. Een woord van dank is op zijn plaats aan de fanfare, want waar met de kermis het gilde is, is ook de fanfare.

Kringgildefeest Beek en Donk 1993

Op vrijdag 18, zaterdag 19 en zondag 20 juni 1993 zal in Beek en Donk het Kringgildefeest van Peelland worden georganiseerd op het terrein van het sportpark "Het Heereind". Intussen is het weer tien jaar geleden dat het Sint-Antoniusgilde en het Sint-Leonardusgilde samen zo'n feest organiseerden. Tijdens het gildefeest zullen de 21 gilden van Kring Peelland en enkele buurgilden aantreden. Massale opmars, slangendefilé en wedstrijden zullen zeker de gang naar het sportterrein waard zijn; zeker wanneer het weer meewerkt, zal het een kleurig en fleurig evenement worden.

Nieuw Mariabeeld in gerenoveerde Lieropse kapel

De uit 1955 daterende kapel, toegewijd aan Onze Lieve Vrouw van de Vrede, op Hersel in Lierop, heeft in de voorbije maanden een flinke opknappbeurt ondergaan. Deze kapel werd gebouwd door de twee Lieropse gilden. De belangrijkste reden voor de bouw was indertijd de behouden terugkeer uit militaire dienst van ongeveer twintig Lieropse jongens uit voormalig Nederlands-Indië. In 1980 werd de kapel door de gilden overgedragen aan de Lieropse parochiegemeenschap. Wel werd bij deze overdracht bij oorkonde vastgelegd, dat de gilden voor het onderhoud zouden zorgen. Door regen en wind was de heuvel, waarop de kapel gebouwd is, zover afgekalfd, dat de fundering gedeeltelijk bloot was komen te liggen. Ook het voeg- en schilderwerk was aan een flinke opknappbeurt toe. Om de in 1980 gedane belofte gestand te doen, besloten de overheden van de beide gilden tot een algehele renovatie. De vloer en het hekwerk werden gesloopt. Beide werden helemaal vernieuwd. Daarna werden de buitenmuren schoongemaakt en waar nodig gevoegd. De binnenmuren werden voorzien van een nieuwe stuc laag en geschilderd. Door de gemeente Someren werden enkele honderden kubieke meters zand aangevoerd, waarmee de afgekalfde heuvel weer op hoogte en sterkte werd gebracht. Ook werd met dit zand de opgang naar de kapel zodanig verbeterd, dat deze nu voor iedereen gemakkelijk bereikbaar is. Er zijn nieuwe banken geplaatst. Het in 1955 gemaakte Mariabeeld was zodanig aangetast, dat restauratie niet meer zinvol was. Daarom is het beeld vervangen. In samenspraak met een vertegenwoordiger van de oud-Indiëgang is een ander beeld gekocht.

Op zondag 6 september zijn met een korte plechtigheid de gerenoveerde kapel en het Mariabeeld ingezegend. Daaraan voorafgaand werd de Eucharistieviering van elf uur in de kerk opgedragen ter intentie van de overleden oud-Indiëgang. De inzegening werd gedaan door pastoor Keunen, die vooraf beide gilden prees voor hun initiatief: een nieuw Mariabeeld en de opknappbeurt van de kapel met omgeving. "Ik ben blij mijn medewerking te kunnen verlenen door deze inzegening aan dit en al het overige werk wat jullie als gilden voor onze gemeenschap doen", merkte hij op. De plechtigheid werd geopend door Mies Sijbers, hoofdman van gilde Sint Antonius Abt, die een kort geschiedkundig

overzicht gaf van de kapel. De hoofdman van het O.L. Vrouwegilde, Rinus Hurkmans, bedankte iedereen voor de goede samenwerking. Een extra woord van dank had hij voor (niet-gildebroeder) Theo Maas, die de gildebroeders tijdens de renovatie met raad en daad had bijgestaan. Uiteraard waren de oud-Indiëgangers op uitnodiging bij de plechtigheid aanwezig.

De gerenoveerde kapel.

Gildebraderie

Jaarlijks organiseert het Stiphoutse Sint-Antoniusgilde de gildebraderie in Stiphout. Een evenement, georganiseerd en opgezet door gildebroeders. Het is zeven jaar geleden opgezet, om als gilde iets voor de Stiphoutse gemeenschap te organiseren. Na een grondige voorbereiding was het zondag 11 oktober zover. Om half zeven waren de eerste gildebroeders aanwezig voor de opbouw van de braderie. Menigeen bleek niet helemaal wakker. Het was de vorige avond wat later geworden dan gepland. Even bijkomen in de kantine van Dusol Schilderwerken, een goeie bak koffie en een stapeltje literatuur waren toch wel gezellig en deden wonderen. De opbouw verliep snel, zodat voor de opening alles klaar was. Om elf uur werd de gildebraderie met vliegend vaandel, slaande trom en knallende schoten geopend. Het gilde had zelf ook een aantal activiteiten: een wagen met hout (blokken raden), het spijkerbroek hangen, de tentoonstelling, het rad van fortuin en natuurlijk vendelen en trommen. Ondanks het niet al te beste weer, trok de braderie een groot aantal bezoekers, van wie vele complimenten ontvangen mochten worden. De Europese kampioenen vendelen en trommen gaven om twee en om vier uur een demonstratie. Er was echt van alles te doen: van kinderactiviteiten tot een old-timer-show, van schoenenpoetser tot cd-handelaar. Al met al was het een geslaagde dag en zo te horen waren ook de dorpelingen tevreden. Na afloop werd de dorst gelest in gildehuis "'t Aambeeld", wat leidde tot een broederlijk samenzijn.

Europese kampioenen geven demonstratie.

Uitwisseling Sint-Hubertusgilden

Zondag 4 oktober om ongeveer half tien stopte als eerste de autobus van het Sint-Hubertusgilde uit Leur voor café "De Sportvriend" in Liessel. Direct daarna arriveerden de Sint-Hubertusgilden uit Drunen en Berkel-Enschot; ruim op tijd voor een kop koffie voor de H. Mis. Jammer genoeg moest het Sint-Hubertusgilde van Loon op Zand afzeggen.

In 1988 werden de Sint-Hubertusgilden uit Noord-Brabant benaderd door de Sint-Hubertusgilde uit Leur. Of er animo was voor een uitwisseling? De vier aangeschreven gilden waren daarvoor wel te vinden. De eerste vergadering werd in Etten-Leur gehouden, evenals de eerste uitwisseling. Het werd een mooie dag met kruisboogschieten als hoofdmoot. Op 30 september 1990 was men te gast in Drunen. Na de H. Mis werd de dag verder gevuld met klepschieten. Het weer werkte die dag echter niet mee. Op 9 juni 1991 volgde Berkel-Enschot. Ook hier werd het grootste deel van de dag doorgebracht met gewerschieten. De vierde uitwisseling vond plaats in Liessel. Vanwege de late datum werd rekening gehouden met mogelijke slechte weersomstandigheden, daarom werd gekozen voor een binnenactiviteit. Om half elf werd de H. Mis opgedragen, om twaalf uur gevolgd door een koffietafel. Om half twee vertrok de optocht naar het gemeenschapshuis "De Kastanje". Voor het kruisboogschieten waren daar vijf banen aangelegd in de grote zaal, daaromheen stonden oud-Hollandse spelen (sjoel-bak, trekbiljart, schuifbiljart, dobbelsteenbiljart, tolkegelspel en biertol). Iedere deelnemer moest om punten te verzamelen een formulier afhalen en de spelen afwerken. Bij de jeugd werd M. Kuipers uit Drunen winnaar, bij de dames M. Smets uit Liessel en bij de gildebroeders de heer Rovers uit Etten-Leur. Het was eens wat anders dan een normale gildedag. Na een dankwoord van de heer Rovers uit Etten-Leur namens allen, en een afscheidswoord van de Liesselse hoofdman Theo Goevaerts, ging iedereen tevreden naar huis. In 1993 wordt het eerste lustrum gevierd bij het Sint-Hubertusgilde te Loon op Zand.

Maasland

Weer twee gildebroeders

Op de nieuwe accommodatie van het gilde Sint Antonius Abt te Vorstenbosch, "'t Gilde-bergske", zijn 2 jeu-de-boulesbanen aangelegd, waarvan door de gildebroeders gretig gebruik wordt gemaakt. Hoofdman Jan van Grunsven lanceerde het idee een "Kampioenschap van Vorstenbosch" op de banen te spelen, door uitsluitend Vorstenbossche ingezetenen. Zesentwintig Triplets meldden zich en op 22 augustus waren de wedstrijden. Ofschoon er velen waren die zelden een balletje hadden geworpen, werd met groot enthousiasme gespeeld. Ton v.d. Heuvel behaalde de wisselbeker. Na afloop meldden zich twee nieuwe gildeleden. Daardoor is het ledental van het gilde dit jaar al met 11 gildebroeders gestegen!

Catharina weer terug

Rond het jaar 1300 stond er in de - toen nog katholieke - Sint-Lambertuskerk te Vught een gilde-altaar, toegewijd aan de heilige Catharina. In de Sint-Petruskerk, waar het gilde Sint Catharina "thuis" is, staat al zeer vele jaren een beeld van de schutpatrones. Op verzoek van dominee Bartlema van de Lambertuskerk is, na overleg met onder andere bisschop Ter Schure, het beeld teruggeplaatst in laatstgenoemde kerk op zaterdag 26 september. Dit wil niet zeggen dat het gilde is teruggegaan naar de Sint-Lambertuskerk. Het Sint-Catharina-gilde hecht er aan te melden, dat zij al ruim 100 jaar "thuis" is in de Sint-Petruskerk en dat dit zo blijft. Ondanks de problemen met de pastoor betreffende de Eucharistieviering tijdens de teerdagen van de afgelopen twee jaren. Daardoor

was het gilde genoodzaakt uit te wijken naar een andere kerk of kapel. Het gilde is weer in gesprek en denkt dat spoedig een en ander wordt opgelost.

De ambtstermijn van Koning Rieni van Kuyk liep af op 29 augustus. Die zaterdag begon met een gildemis in de Sint-Petruskerk waarna naar het schietterrein werd gemarcheerd, tesamen met het Vughtse zuster-gilde Sint Barbara. Alvorens het koningschieten een aanvang nam, opende burgemeester De Graaf de nieuwe "schuilhut" en de schutsboom met kogel-vanger. Al bij het 41ste schot kwam de vogel naar beneden door een welgemikt schot van Thijn v.d. Sande. Na bestuurs-beraad werd Thijn een waardig koning bevonden en volgde de traditionele handelingen waaronder de bloemenkrans om de hoed. Zondag 13 september schoten 30 donateurs voor de titel "Koning of Koningin van Ere". Janus van Antwerpen won deze titel na 208 schoten.

Egbert (meester) Gerrits overleden

Op 8 oktober j.l. werd Egbert (meester) Gerrits onder zeer grote belangstelling begraven. Ruim 100 gildebroeders uit de gehele kring Maasland en Federatie waren naar Berlicum gekomen om hem de laatste eer te bewijzen, wat hij zeker verdiende. Door zijn grote kennis van Brabant en in het bijzonder van het gildewezen, bracht hij niet alleen zijn eigen Sint-Jorisgilde tot bloei, maar ook alle gilden in Brabant en daarbuiten. Hij was een veel gevraagd en voortreffelijk spreker, die zeer velen wist te boeien en te stimuleren om hun schouders weer te zetten onder het voortbestaan van de gilden. In 1945 toetgetreden tot het Sint-Jorisgilde als deken-rentmeester, later als oud-deken, was hij ook overheidslid van de Federatie en deken-schrijver van kring Maasland. Tevens maakte hij deel uit van vele commissies. Zijn verdiensten werden bekroond met diverse onderscheidingen waaronder de gouden eremedaille van Oranje Nassau en een pauselijke zegen.

Een grootse gildebroeder is niet meer. Dat hij ruste in vrede.

Egbert Gerrits spreekt bij de opening van het Udenhoutse gemeentehuis.

Twee keer twaalf

Het gilde Sint Antonius/Sint Sebastiaan uit Udenhout heeft alweer voor de twaalfde keer het koningschieten georganiseerd voor bewoners van het verzorgingshuis "De Eikelaar". De heren schoten met de luchtbuks op een houten vogel en de dames speelden jeu-de-boules.

Het gilde nam ook deel aan de "Unentse Mert", waarbij zij samen met het Sint-Jorisgilde de H. Mis verzorgde. Met een vendelgroet werden de festiviteiten geopend.

Na twaalf jaar waren de schutters van het gilde dit jaar weer eens succesvol. Het eerste viertal, bestaande uit Fr. van Loon, J. Vriens, T. v.d. Voort en F. Vriens, behaalde de korpsprijs opgelegd schieten van de Bond Udenhout en omstreken. Door dit resultaat mogen de gildebroeders nu deelnemen aan de wedstrijden van de vier bonden die in december vershoten worden.

Kringdag

Bij gelegenheid van de herleving van het Sint-Barbaragilde twaalf en een half jaar geleden, werd de kringdag van Maasland te Veghel gehouden, op zondag 14 juni 1992. De feestelijkheden duurden drie dagen: vrijdagavond een feestprogramma, aangeboden aan 500 ouderen en patiënten van het verpleeghuis; zaterdagavond de grote receptie, waarbij de gasten een bijdrage konden meebrengen onder couvert ten bate van het restauratiefonds van de Sint-Lambertuskerk. De eigenlijke dag, een zonovergoten, onvergetelijke zomerdag, begon met een plechtige H. Mis, opgedragen door Mgr. J. ter Schure, met assistentie van gildeheer vicaris E. Verhoeven en gildebroeder Mies Christiaans, diaken. Op deze dag was ook het gilde uit Westerlo (B) aanwezig. Het ontbijt in de zalen van De Blauwe Kei, waarna erewijn, aangeboden door het gemeentebestuur van Veghel met een klinkende toespraak van burgemeester Keijzer, en de aanbidding van een zilveren schild door de staande-deken aan gildebroeder Jan van de Ven, verliepen in een feestelijke stemming. Daarna trokken de gilden langs hagen van toeschouwers naar het sportpark. De intocht, maar vooral de massale opmars waren, zoals altijd, indrukwekkend. Prins Bernhard gaf blijkens een telegram de aanwezige gilden de beste wensen voor een fijne gildedag. De wedstrijden op verschillende terreinen verliepen uitstekend, het bezoek aan de tentoonstelling van het zilver en de vanen, als ook aan de fototentoonstelling van gildebroeder Van Liempd, was groot.

Sanatorium

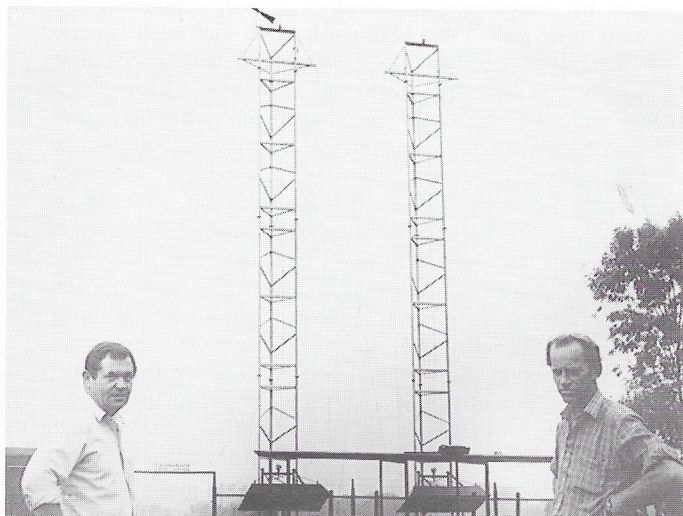
Het Sint-Barbaragilde te Veghel heeft op zondag 23 augustus de opening opgeluisterd van de feestweek voor de patiënten van het Medisch Centrum "Dekkerswald" in Groesbeek. Na de H. Mis werd de vendelhuide gebracht op het feest-terrein. Een en ander gebeurde door bemiddeling van gildebroeder Ton Beunis, die met zijn vrouw op hun reis naar Polen, op verzoek van de directie van "Dekkerswald" een bezoek had gebracht aan een sanatorium voor 600 astma-patiëntjes in Istebna in Polen. Hun bevindingen waren onstellig: het sanatorium was wegens gebrek aan van alles al een tijdje gesloten. Daarop besloot het Groesbeekse centrum hulp te bieden, waaraan tijdens de H. Mis bij de collecte aandacht werd besteed.

Donkere wolken dreven weg

Ruim een jaar geleden hingen er donkere wolken boven het gilde van Sint Willibrordus te Esch. Na eeuwen te hebben geschoten op het terrein achter herberg "De Twee Zwaantjes" in de kern van het dorp, was het een hard gelag toen daar een eind aan kwam. In oktober 1991 werd het schietterrein op last van de gemeente en Raad van State definitief gesloten. Dat was een domper op het gildeleven in Esch. Er volgde een half jaar van overleg met de plaatselijke overheid en particulieren, om een andere locatie te vinden. Een kaal terrein, gelegen bij het sportpark aan de Haarenseweg, werd het gilde ter beschikking gesteld. De Essche dorps-gemeenschap ging vervolgens achter "haar" gilde staan en bracht samen met de leden het benodigde geld voor de verhuizing bijeen. De gildebroeders richtten het nieuwe schietterrein in en bouwden een schutterskamer. Tevens zijn jeu-de-boules-banen aangelegd. De grote trots van het gilde is zonder twijfel de twee moderne schutsbomen met automatische lieren.

Zaterdag 29 augustus was dan de grote dag. In gezelschap van een groot aantal genodigden en belangstellenden vertrok het gilde in optocht van de oude naar de nieuwe locatie. Gildeheer pastoor N. Smulders deed de inzegening. Hij wist een positieve draai te geven aan de gedwongen verhuizing: "De schuts heeft ontdekt welke innerlijke kracht zij bezit", concludeerde de pastoor. De opening werd verricht door gildeheer burgemeester W. Letschert, die het eerste schot loste. Maar alvorens hij dat deed bood hij namens de gemeente

Esch een nieuw gildekostuum aan, als voorschot op de door het gilde nieuw aan te schaffen kostuums in 1996. Hierna begon het jaarlijkse viertaltoernooi voor alle Esschenaren. In nog geen half jaar bleek waartoe een eeuwenoud en traditierijk gilde in staat is: de Essche gildebroeders zijn terecht trots!

Twee moderne schutsbomen.

Eenvoudige wijsheid uit het hart

Tijdens de kringdag van Maasland, bij het Sint-Barbaragilde te Veghel, was ook het gilde uit Westerlo (B) aanwezig. Het gilde trad op met oude dansen. Hun hoofdmans werd door de staande-deken van het Veghelse gilde voor de microfoon gehuldigd, waarbij hij een paar vragen kreeg, onder andere naar zijn leeftijd. Hij beantwoordde die met de mededeling dat hij geboren was op 11 februari 1894! Hoe hij zo'n hoge ouderdom zo vitaal bereikt had?

1. "De Heer van hierboven heeft dat zo beschikt."
2. "Ik heb altijd ordentelijk geleefd."
3. "Op z'n tijd lust ik een pilske, maar
4. als ge zo oud wordt, dan valt iedereen die je gekend hebt en vele dierbaren weg. Ga dan niet bij de pakken neerzitten."

Een zo treffende getuigenis ontroerde diep, en werd door een toets van de talloze trommen beantwoord.

Diakens

Zondag 27 september was voor de Joannesparochie in Oisterwijk een vreugdevolle dag. In de kerk, waar het Sint-Sebastiaangilde zijn "thuis" heeft, namen twee diakens "van eigen bodem" (geboren en getogen) voor het eerst als zodanig deel aan een plechtige Eucharistieviering. Dat waren Toon Dankers en Hans Vugs, die de dag ervoor in de Bossche kathedraal door Mgr. Ter Schure tot diaken waren gewijd; tesamen met zes anderen, waaronder nog een Oisterwijker, Vincent te Plate. Met gilde-eer werden de nieuwgewijden begeleid van de pastorie naar de Joanneskerk, waar een geconcelebreerde Eucharistie plaats had, met de ere-deken van het gilde, pastoor G. Papenburg, en ere-lid emeritus pastoor A. Marks en rector Merks. Na afloop van de plechtigheid vendelde het gilde Sint Sebastiaan over de hoofden van de nieuwe diakens en begleidde hen weer de kerk uit. Een week later dan gebruikelijk, zondag 4 oktober, hebben de Oisterwijkse gildebroeders het schietseizoen met de handboog afgesloten. 's Morgens werd geschoten op het geluksblazoën en 's middags op de wip. Jo Scholtze was weer de beste boomschutter van het seizoen.

Grote Beugense activiteiten

Het jaarlijkse koningschieten bij het Beugense gilde zou dit jaar heel spannend worden. Zou M. Lamers de vogel voor de derde achtereenvolgende keer naar beneden halen? Op 8 juni werd deze dag met een H. Mis met gilde-eer begonnen. Voor de mis werd de koning thuis afgehaald. De viering werd geheel door gildeleden verzorgd. Om half twee verzamelde het gilde zich voor de afmars naar de koning, waar de erewijn werd gebruikt. Om half drie werd met het schieten begonnen. Zoals gebruikelijk loste pastoor v.d. Steen het eerste schot, waarna de vogel werd vrijgegeven voor de leden. P. Verberk wist met het 121ste schot de vogel naar beneden te halen. Bij de dames ging de titel naar Doretty Essers en bij de jeugd was Elly Verberk de sterkste.

Na het koningschieten te Beugen.

Op 28 juni nam het gilde deel aan het Gelderse landjuweel te Gendt, waar een mooi schild verworven werd.

De kruisboogschutters organiseerden op 4 en 5 juli een grote B.K.B. wedstrijd in Beugen. Deze dag werd bekend dat de kruisboogschutters met hun korps Nederlands kampioen werden in de klasse D. Op 20 september werd het prijsschieten voor leden en donateurs gehouden.

De kruisboogschutters behaalden in Overloon het Brabants kampioenschap.

De eenendertigste rommelmarkt hield het gilde op 25 oktober. De N.K.B. wedstrijd voor de wisselbeker werd op 21 november door het Beugense gilde georganiseerd. Al met al was 1992 een succesvol jaar voor het gilde.

Ziek en gezond

Op uitnodiging van de organisatie van de districtsbedevaart naar Beauraing, reisde het Sint-Jacobusgilde Zeeland naar België. In de meer dan 30 jaren van deze bedevaart was het de eerste keer dat een gilde de plechtigheden opluisterde. Zowel de zieken van de 4-daagse reis, als de honderden dagpelgrims, waren diep onder de indruk van de plechtige sfeer, die door de H. Mis met gilde-eer en het daarna gepresenteerde vendelgebed beleefd werd. Eveneens indrukwekkend was het plechtig H. Lof met persoonlijke ziekenzegening. Eerder was door koning Arno Kandelaars de processiekaars aangestoken. Na nog een vendelgroet gebracht te hebben aan de pelgrims werd rond kwart voor vijf de thuisreis aanvaard. In stralende zonneschijn konden we genieten van de Maasvallei tussen Dinant en Namen. Wellicht dat in de toekomst jaarlijks een gilde deze dag gaat opluisteren.

Kort en krachtig

Er moet heel wat besproken en geregeld worden als er maar 14 dagen liggen tussen uitnodiging en uitvoering. Vooral als de uitvoering in Frankrijk ligt. Op de gildedag in Beers kreeg het Zeelandse gilde een uitnodiging om op 14 juni feestelijkheden op te luisteren in Lannoy (bij Roubaix). Precies daar tussenin

stond het jaarlijkse koningschieten op het programma, dat op maandag 8 juni plaats vond. Op 13 juni was alles rond: contracten, vervoer, paspoorten en verblijf. Na een vier uur durende reis arriveerde men in stralend zomerweer rond tien uur in Lannoy waar het gilde werd ontvangen door Mevr. Derider die alles in goede banen leidde. Met om elf uur de opluistering van de onthulling van het monument ter herinnering aan het kruissherenklooster van weleer, kwam men om twee uur bijeen voor de grote optocht, waaraan in totaal acht gezelschappen deelnamen. Het was zeer warm en nogal vermoeiend, maar om als eerste groep al trommend en vendelend door de stad te trekken lijkt alles een stuk makkelijker te gaan. Het optreden op het festterrein oogstte zeer veel bijval en een klaterend applaus, toen de drie acrobatische vendeliers hun dundoek hadden opgerold. Jammergenoeg moest men meteen daarna weer vertrekken om rond negen uur weer thuis te zijn, waar een zeer smakelijk diner te wachten stond. Men had graag de presentaties van de andere gezelschappen gezien. Toch is het een schitterende dag geworden waar met plezier aan teruggedacht wordt. Voor het koningspaar was dat meteen het eerste optreden na 8 juni.

Voor God, Koningin en Vaderland

Een hoogtepunt in het Zeelandse gildejaar was de inzegening en ingebruikname van het nieuwe vaandel. Dat gebeurde op zondag 26 juli, feestdag van St. Jacobus. Mgr. Ter Schure kwam ervoor naar Zeeland. Hij werd in de Eucharistieviering geassisteerd door gildepriester pastoor G. Küppers, pater M. v.d. Ven en pastor J. v.d. Laar. Drie zeelandse koren waren voor deze keer samengevoegd. Die werden door een aantal harmoniemuzikanten nog versterkt. Het geheel, onder leiding van A. van Dongen, heeft (mede door de soliste) grote indruk gemaakt. Het laatst functioneerde het oude vaandel toen Mgr. Ter Schure voor de kerk er nog overheen liep. Het kreeg in de Sint-Jacobuskerk, samen met de pauselijke wimpel, een ereplaats. Het nieuwe vaandel, ontworpen door heraldicus Akki Holla uit Cuijk en vervaardigd door Idje van Dijk uit Herpen, werd door gildekoning C. Jans aan de vaandrig overhandigd. Het deed voor het eerst dienst bij de groet aan het Allerheiligste tijdens de consecratie. Op het einde van de H. Mis kreeg de bisschop de Sint-Jacobusschelp omgehangen door de koning en kreeg de bijbehorende oorkonde. Waarnemend burgemeester H. van Weegen vertegenwoordigde deze dag het wereldlijk gezag. Tijdens het samenzijn in het gildehuis werd aan ontwerper en maakster de Sint-Jacobusschelp met oorkonde uitgereikt. Vaandrig Harrie van Deijne en vendelier Frans Zwanenberg kregen een zilveren draagschild. Met prijsschieten en een barbecue in de namiddag, werd deze grote feestdag afgesloten.

Gildefeesten groot Gaesbeeker Gilde Soest 1992

Je kunt er natuurlijk op wachten: al enkele jaren schitterend weer bij het hoogtepunt van het gildejaar, het koningschieten, dan kan het niet uitblijven dat je een jaartje minder geluk hebt. Kon men het in de voorbereidende week buiten de tent nog aardig droog houden. 's Zaterdagmorgens was er alvast een voorproefje van de schrik van elke organisatie. 's Zondagmorgens (voor de kerk) was er nog een zonnetje, maar de massale kerkgang lijkt niet de spreekwoordelijke gunst van de weergoden oproepen te hebben, wat uiteraard niemand persoonlijk is aan te rekenen. Feit was wel dat de vendeliers na de kerk al hinder ondervonden van windvlagen bij hun traditionele vendelhulde op het Kerkplein en bij terugkomst op het gildeterrein konden gasten van de "Grosse Westhof" uit Soest (Duitsland) nog maar net droog in de tent geloodst worden.

Het geplande drukke programma met o.a. demonstraties van de beide korpsen, moest al improviserend sterk beperkt worden. De ceremonie van het afleggen van de koningsmantel door de oude koning Nol Hagen vond binnen in de tent plaats en voor de begeleiding bij het "vrijen" van de bomen door de

hoogwaardigheidsbekleders, werd slechts een kleine delegatie van het bestuur en de beide bespelers van de gildetrommen voldoende waterproof bevonden, om zich in de op dat moment stromende regen te begeven. Het verjagen van de kwade geesten ging de autoriteiten blijkbaar goed af, want het werd gaandeweg de middag dan toch wat beter, al was het terrein voor een groot deel nog slechts goed begaanbaar door de neergelegde rij platen. De Duitse gasten hadden hier duidelijk geen rekening mee gehouden, zodat zij zich niet alleen door uniformen onderscheidden van de thuisploeg, maar ook door het schoeisel. Om de pakken te sparen was het grootste deel van ons korps namelijk al snel overgeschakeld op burgerkleden met aangepaste voetbedekking, maar ook degenen van het Soester gilde die nog in uniform bleven, hadden (weliswaar onelegant, maar zeer praktisch) hun witgekouste voeten in regenlaarzen gehuld.

Het bleek dit jaar niet mee te vallen om de vogels te raken. Voor de prijzen worden in Soest de ca. 130 deelnemers in twee groepen verdeeld, die beide op een vogel schieten. Andere jaren kan doorgaans binnen anderhalf uur door iedereen (voor het koningschot) overgeschakeld worden op de boom waar op dat moment alle prijzen af zijn. Nu was er echter na ruim twee uur van slechts één boom welgeteld één prijs af, waarbij als positief puntje genoemd mag worden, dat de gelukkige, Frank Spijker, dan tenminste nog een schutter binnen het korps is. Toevallig was de vogel dit jaar voor het eerst door iemand anders uitgebroed. Deze was begrijpelijkwijs als enige blij, dat de vogel nauwelijks treffers bleek te hebben opgelopen, op het moment dat besloten werd om hem te kloven. Blijft natuurlijk wel het feit dat we nu nog niet weten of deze vogel onder normale omstandigheden ook zo koppig is Om nog maar eens te accentueren hoe onberekenbaar het koningschieten blijft, kwam na een half uur de steeds triomfantelijker lijkende papegaai toch ineens naar beneden en was Ben van Schalkwijk de beduusde nieuwe koning van het Groot Gaesbeeker gilde.

Verbouwvereerde koning op uitgelaten schouders.

Baronie en Markiezaat

Kringnieuws

Het kringbestuur heeft het dit jaar niet gemakkelijk gehad: vele activiteiten, diverse vergaderingen en drie hoofdmannenvergaderingen. De opkomst op de jaarvergadering te Leur, april 1992, was erg goed. Alle gilden waren vertegenwoordigd. De najaarsvergadering vond plaats in Teteringen in oktober. In februari, mei en september kwamen de hoofdmannen bijeen in het centraal gelegen Leur. Dit waren interessante bijeenkomsten. Problemen die moeilijk in een algemene ledenvergadering te behandelen zijn, kwamen hier volledig tot hun recht. Een gastspreker gaf richtlijnen voor optocht en tentoonstelling op gildedagen. Het kringbestuur was ook betrokken bij de organisatie van het landjuweel dat medio 1993 plaats zal vinden.

Het kringbestuur dankt iedereen hartelijk voor het vele werk van het afgelopen jaar, zowel bestuurlijk als materieel. Het is iedereen veel dank verschuldigd, zonder de hulp van zovelen kan het kringbestuur niet werken. Bedankt. Het kringbestuur wenst iedereen: Gezegende en prettige kerstdagen. Moge een voorspoedig en gezond 1993 uw deel zijn.

Verschiëting A. v.d. Bossche trofee

Door de heer A. v.d. Bossche, hoofdmans (voorzitter) van de Belgische Bond van Sint-Jorisgilden van de Noorderkempen uit Hoogstraten, is een jaarlijks te verschieten trofee beschikbaar gesteld. De verschiëting vond dit jaar op 17 augustus plaats op de schietbanen van het Sint-Jorisgilde van Meerle (België). De winnaar houdt de trofee een jaar en stelt deze tentoon in het eigen gildelokaal. In 1990 won het Sint-Jan Baptistgilde uit Sprundel. In 1991 kwamen ze echter net één punt te kort. Ze moesten de trofee overdragen aan het Sint-Jorisgilde Meer. Jan en Frie Konings, W. v.d. Maagdenberg, Rini van de Riet, Laurant Segeren en Jan Vergouwen uit Sprundel gingen dus met sportieve wraakgevoelens op stap. De trofee diende heroverd te worden. Zij waren gebrand! Rini nam de leiding met een serie van 35 punten, maar Laurant bleef in de tweede ronde achter met 30 punten. Na twee ronden kwam men op een gedeelde derde plaats samen met Rijsbergen. Hoogstraten (66 p.) en Meer (67 p.) moesten ze voor laten gaan. Door de 35 punten van Jan in de derde ronde kwam men gelijk met Meer: 100 punten. Frie hield het hoofd koel; schoot 35 punten. Na de vierde ronde was het totaal dus 135 punten. In de vijfde ronde kwam Sprundel op één punt voorsprong door de 35 punten van Wim en de 34 punten van rivaal Meer. De beslissing moest dus vallen in de laatste ronde. Jan Vergouwen, Sprundels hoofdmans, schoot 34 punten. Zijn directe tegenstander strandde op 33 punten, waardoor Sprundel met 204 tegen 202 punten, algemeen winnaar werd en eindigde op de eerste plaats. De "A. v.d. Bossche trofee" werd door de schenker aan de koning van het Sint-Jangilde, Jan van de Maagdenberg, overhandigd en werd onder gejuich naar Sprundel vervoerd. Daar heeft hij een ereplaats in gildelokaal "De Drie Zwaantjes" gekregen. Proficiat Sint-Jangilde. Jullie hebben het weer gelapt!

Kringdag geklaard en geslaagd

De gildemis tijdens de kringdag bij het Sint-Ambrosiusgilde te Teteringen begon op 5 juli om half tien in de Willibrorduskerk. Aanwezig waren alle keizers, koningen, gildebroeders, genodigden en diverse gemeentelijke en kerkelijke autoriteiten. Het was een mis uit lang vervlogen tijden met gezang waar je koud van werd. Na de gildemis was er een grote koffietafel met nadien de erewijn, aangeboden door het College van burgemeester en wethouders. Dat was een stijlvolle bijeenkomst op het gemeentehuis. In de middaguren volgden de grote gildeoptocht, de massale opmars met de vendelhulde en de officiële opening. Nadien volgden de diverse wedstrijden in vendelen, trommen, bazuinblazen en schietwedstrijden. De klus is geklaard! Het Sint-Ambrosiusgilde had maar één wens: een kringgildedag organiseren die zijn weerga niet kent "Wij zijn", aldus hoofdmans J. Joosen, "geweldig trots dat velen uit Teteringen achter ons hebben gestaan. Ook die ons teleurgesteld hebben, ook degenen die ons gemotiveerd hebben. Daarom heel de gemeenschap en het bedrijfsleven uit Teteringen, kerkelijke en wereldlijke overheid: bedankt. Bedankt voor jullie financiële steun". Voor het "Comité Gildedag 1992" was niets teveel. Samen heeft men bewezen met zo'n klein groepje en onder grote spanningen, in staat te zijn te vechten en elkaar, waar nodig, op te vangen. Zij hebben de hoge verwachtingen ver en ver overtroffen. Teteringen heeft nog steeds een prima gilde. Ook dank aan de technische kringcommissies en het bestuur. Allen hebben bijgedragen aan het grote succes van deze zondag.

Gilde Sint Bavo huldigt jubilarissen

Zaterdag 10 oktober hield het Cloveniersgilde Sint Bavo uit Rijsbergen, zijn jaarlijkse teerdag. Hoogtepunten waren daarbij de jubilea van verschillende gildebroeders; vijftientwintig, veertig en vijftig jarig lidmaatschap. Iets om niet onopgemerkt voorbij te laten gaan. Tijdens de feestelijke bijeenkomst, onder meer bijgewoond door de overdeken, burgemeester N. de Jaeger en mevrouw de Jaeger, een kringbestuursafvaardiging, familieleden en gildebroeders, werd aan deze huldiging een officieel karakter gegeven. Hoofdmans Piet Boot hield een kort openingswoord. De overdeken zei onder meer: "Lid zijn van een gilde heeft niet op de eerste plaats te maken met het beoefenen van de schietsport, maar wel met het "uitdragen" van bepaalde mentaliteiten; een geest van broederschap, het hooghouden van verschillende tradities. De jubilarissen hebben tijdens hun periode van gildebroeder-zijn, heel wat zien veranderen. Tradities dienen echter in stand gehouden te worden, omdat je de zaken erkent, die de moeite waard zijn om bewaard te worden. Lidmaatschap is niet enkel een kwestie van betalen, maar ook van inspanningen blijf geven, inspanningen voor elkaar, inspanningen als sociale bewogenheid." De overdeken reikte namens het gilde aan de jubilarissen een blijvende herinnering in zilver, (met de gildekleuren geel-blauw) uit. Voor vijftientwintig jaar gildebroederschap waren dat: K. Hereygers, F. van Opstal, B. Schaliboom, J. Jacobs, J. Machielsen, K. Hendrickx, J. van Opstal, K. Oomen, J. Pemen, K. Balemans, J. de Leeuw en J. Daemen Pz. Voor veertig jarig gildebroederschap werd zilver uitgereikt aan: J. Lochten, J. Staaltjens en J. Verhaeren. Allen lid vanaf 1946. Namens het Kringbestuur nam de vice-voorzitter het woord. Ook hij benadrukte dat het gilde een bijzondere vereniging is, die vele tradities in ere weet te houden. Namens het Kringbestuur reikte hij de kringonderscheiding met oorkonde voor vijftigjarig gildebroederschap uit aan: J. Daamen-Vriends, J. Oostvogels en J. Rijvers; allen lid vanaf 1941. Hoofdmans Piet Boot viel deze onderscheiding ook ten deel. Hij is sedert 1965 gildehoofdmans. Na de diverse gelukwensen werd nog lang en gezellig nagesproken over het bijzondere gebeuren van deze middag. ■

oud Nieuws X

(Berichten uit Meijerische Courant 1890-1915)

HELMOND

Sint-Catharinagilde (vervolg)

2 juli 1901:

Omdat het gildenfeest van het Sint-Catharinagilde te Helmond zo'n vroeg feest is laten wij hier het verslag voor een groot deel letterlijk volgen (red.): "Al werkt het weer niet mede om den feestdag van ons Catharina gild nog schooner te maken, schoon en zeer schoon is het toch geweest en ontelbaar vele van heinde en verre waren overgekomen om al dat moois te wonderen. De optocht van al de gilden in hun eigenaardige costuums, waarvan verschillende, onder andere van Horst een aller gunstigsten indruk maakte, was werkelijk eenig: de kapiteins met degen en steek, de trommelslagers, de loopertjes en de bruidjes, de vendel dragers die zoo kranig bewezen dat het zwaaien met de vaandels wel een oude, maar toch nog geen afgeleerde kunst is, de koningen eindelijk, zoo rijk met hun triomftekens dat alles was een kijkje overwaardig" (etc. etc.) "De dag zal in de annalen van ons gilde met gulden letteren worden aange teekend." ■

(wordt vervolgd)

J.M. Oomen

NIEUWS MET NAMEN

Federatie

Europese kruisboog kampioenen

Op het Europees schutterstreffen te Genk deden onze Noordbrabantse kruisboogschutters op de wip het uitstekend in het deelnemersveld van 24 finalisten waaronder een uit Frankrijk. De eindklassering, na de ingevoerde handicap van "pistoolgreepschoten" was: 1. Pieter van der Putten van het Sint-Jorisgilde Gestel; 2. Ad van Dijk en 3. Piet van den Heuvel, beiden van het Sint-Jorisgilde Stratum; 4. Mario van der Heijden van het Sint-Brigidagilde Netersel.

Vertrek Jan Mes

Jan Mes, voorzitter van kring Het Kwartier van Oirschot, zal volgend jaar geen deel uitmaken van het federatiebestuur, daar hij zijn bestuurlijke functie in de kring niet continueert. Hij zal de nieuwe federatiepenningmeester de nodige inwerkbegeleiding geven. Zijn toekomstige werkzaamheden zullen zich richten op de bedrijfsvoering in stichting De Gildetrom en mogelijk in de stichting Cultuurfonds voor Noordbrabantse gilden.

Nieuwe secretaris gewerschieten

In de sectie gewerschieten van de federatieve schietcommissie zal het secretariaat van deze sectie worden gevoerd door Thieu Scheepers, die tevens secretaris is van de schietcommissie van kring Peelland. Hij neemt het over van M. Goorden, die wegens drukke werkzaamheden dit niet kan continueren. Het nieuwe secretariaatsadres is: M.J.A. Scheepers, Terhofstadlaan 53, 5711 VT Someren, 04937-94235.

N.B.: Het Algemeen secretariaat van de federatieschietcommissie, waarin ondergebracht de secties: gewerschieten, boogschieten op doel, boogschieten op wip, wordt nog steeds gevoerd door A. Van Laarhoven uit Goirle.

Federatiekampioenen gewerschieten

Het gewerschiettoernooi van de NBFS werd dit jaar gehouden op 30 augustus bij het gilde Salvator Mundi te Oeffelt. De opkomst was niet van federatieve allure, hetgeen wellicht te maken heeft met het bijzonder slechte weer bij aanvang en misschien met een drempelvrees om "helemaal" naar de oostgrens van de federatie te gaan. Aan de organisatie lag het echter niet, die was voortreffelijk; het organiserend gilde en de betrokken

leden, van zowel de federatieve als de kring schietcommissie, verdienen dan ook een groot compliment.

Federatiekampioen M. v.d. Loo.

In het onderdeel "persoonlijk federatiekampioen" viel de prijs toe aan M. van de Loo van het gilde Sint-Antonius en Sint-Sebastiaan Gemonde. Het "kampioenskorps" van de federatie kwam van het Sint-Matthiasgilde Oploo en werd gevormd door J. van Creusen, A. Emons, M. Ermens en M. Jans.

Het winnende korps van het Sint-Matthiasgilde Oploo.

De winnaars ontvingen uit handen van federatievoorzitter Eugène van Bouwdijk Bastiaanse het kampioensschild, respectievelijk het korpschild. Tevens speldde hij elk van hen een winnaarsdraagspeld op.

Kwartier van Oirschot

Koningschieten Sint-Jorisgilde Tilburg

Op zondag 30 augustus trok het Sint-Jorisgilde, vergezeld door de twee andere Tilburgse gilden, in optocht naar de Heikese kerk, om de plechtige gildemis bij te wonen. Na deze plechtigheid en een smakelijke koffietafel werd er onder de schutsboom, die een plaatsje heeft op het gemeentelijk sportpark, verzameld om de boom te vrijen. Nadat hoofdmans F. Claassen de versierde koningsvogel op de 28 meter hoge boom had geplaatst, werd deze achtereenvolgens belaagd door de burgemeester van Tilburg de heer Broxk, pastor Ooms, hoofdmans Claassen en oud-koning Ad Schaapsmeeders. Toen ontbrandde de strijd om het koningschap. Een tiental gildebroeders werkten zich in het zweet om de zware voetbogen op de spannen en de vogel te doen neerdalen. Na ongeveer anderhalf uur zwoegen, waarin een pauze was ingelast, om de kelen een

keertje te smeren, haalde Jos Musters met een welgemikt schot de houten vogel naar beneden.

Jos Musters met koninklijke waardigheid omhangen.

Welgemikt en welverdiend, want hij had laten zien de titel zeer te ambiëren. Hij was daarom ook heel blij om het koningschap voor drie jaar te kunnen aanvaarden. Na de gebruikelijke ceremoniën werd de koning voorgesteld aan de vertegenwoordigers van kerkelijke en wereldlijke overheid. Het Sint-Jorisgilde mag zich met deze koning gelukkig prijzen en wenst hem veel succes in de komende drie jaren.

Rectificatie

In het bericht over de jubilaris Jan Wolfs van het Sint-Sebastiaan en Barbaragilde, was de foto per ongeluk weggelaten. (zie: De Gildetrom jrg. 39, blz. 19). Bij deze wordt dat hersteld:

Jan Wolfs

Onderscheiding en een nieuwe koning

Op zaterdag 12 september is gildebroeder Harrie van den Bosch van het gilde O.L. Vrouw en de H. Willibrordus uit Wintelre koninklijk onderscheiden. In aanwezigheid van zijn vrouw en kinderen ontving hij uit handen van burgemeester Jonker van Vessem de eremedaille in zilver verbonden aan de orde van Oranje Nassau. Een delegatie van het kringbestuur van het Kwartier van Oirschot feliciteerde de jubilaris met zijn vijftigjarig lidmaatschap en overhandigde hem een oorkonde. De jubilaris was tien jaar raadsheer, twee jaar deken en thans ouderling. Hij mocht 's avonds een vendelhuide en een serenade van de fanfare in ontvangst nemen.

Op de teerdag van het Wintelrese gilde, 14 september, vond het driejaarlijkse koningschieten plaats. Na het 272ste schot, gelost door Erik van Hoof, haalde een windvlaag de vogel naar beneden.

Sfeervolle en geslaagde teerdag

Het H. Kruisgilde Gerwen verzamelde zich op de teerdag van zaterdag 12 september om kwart over negen voor het bijwonen van de gildemis in de Sint-Clemenskerk. Het "Comité Traditioneel Gildegebeuren" had voor deze gelegenheid in overleg met pastoor van Dooren een nieuw protocol voor de mis vastgesteld, waarin ook voor de gildebroeders een aandeel was weggelegd. Voor de H. Mis was de pastoor door de hoofdmans en de regerende koning vanuit de sacristie opgehaald en de kerk binnengeleid, onder aanbidding van de traditionele gildekaars. Na de eucharistieviering werd de eed van trouw aan het kerkelijk gezag hernieuwd en brachten de vendeliers een vendelhulde aan de pastoor. Hierna vertrokken de gildebroeders naar het gildehuis, waar een door enkele gildezusters uitstekend verzorgde koffietafel klaarstond. Om half een kon, na het bevrijdende eerste schot van de pastoor, begonnen worden met het koningschieten. Daarvoor waren de gildebroeders driemaal om de schutsboom getrokken en was de koningsmantel onder de boom opgehangen. Bij het 125ste schot lukte het gildebroeder Wim van Hout om de laatste resten van de deze keer wel heel taai vogel naar beneden te halen. Na intern beraad door de overheid kon de nieuwe koning worden geaccepteerd en verklaarde hij zich bereid het koningschap te aanvaarden, waarna de officiële inhuldigingsceremonie kon aanvangen. Voordat de nieuwe koning, lopend over het gildevaandel, het gildehuis betrad had de traditionele handwassing al plaatsgevonden. Door de gildebroeders werd een uitgebreide dronk uitgebracht op de nieuwe koning, waarna het tijd werd om een korte rondgang te maken door het dorp, waarbij enkele plaatselijke etablissementen werden bezocht.

Nieuwe koning van Gerwense gilde gaat over het vaandel.

Intussen was het gildehuis door de gildezusters in gereedheid gebracht voor de als vanouds voortreffelijk verzorgde

avondmaaltijd. Hierna ging alle aandacht uit naar gildebroeder Theo v.d. Velden, die op die dag zijn 25-jarig gildejubiläum vierde. Onder aanbidding van een fraai wandbord werd de jubilaris door de hoofdmans letterlijk en figuurlijk in de bloemetjes gezet. Ook de traditionele vendelhulde ontbrak hierbij uiteraard niet. In gezelschap van familieleden van de jubilaris werd de verdere avond heel gezellig doorgebracht.

Nieuwe koning Sint-Catharinagilde Tongelre

Op 27 september vond, na de H. Mis in de Martinuskerk, op het schietterrein Catharinahof het driejaarlijks koningschieten plaats van dit gilde. Nadat de oud-koning Willie van Zwam zijn koningsschild had aangeboden, werd door het afhangen van het vest het koningschap vrijgegeven en kon de strijd een aanvang nemen. De boom werd gevrijd door erekoning de heer Hub Raeven, als regiokorpschef van politie volgens de "ordonnantien voor het koningschieten" optredend als "opperschout", die met een welgemikt schot tevens een confettiestroom over de toeschouwers deed neerdalen.

Piet v.d. Wiel

In een spannende strijd tussen dertien, op het koningschap beluste, gildebroeders, was het Piet van de Wiel jr., die de koningsfunctie veroverde. Piet is zeer actief in het gilde als vendelleider, schietleider en overheidslid en zal met zijn koningschap de hoogste representatieve functie in het gilde ongetwijfeld goed gestalte kunnen geven. Het koningschap is in de familie Van de Wiel niet vreemd; zijn vader Piet senior was koning van 1986 tot 1989 en in 1902 was het een zekere Jan van de Wiel die zich tot koning schoot.

Vele nieuwe koningen Reusel

Op 1 juni had te Reusel bij het Sint-Jorisgilde aldaar het driejaarlijkse koningschieten plaats. Zeven gildebroeders zouden onderling kampen voor de hoogste eer. Bij het 126ste schot was het Bert van Keulen die de laatste resten van de vogel van de wip afschoot en daarmee zich koning mag noemen van het Sint-Jorisgilde Reusel.

Leende

Op kermismaandag 17 augustus is er zowel door de "jong schut" als "de aauw" te Leende koning geschoten. Bij de "jong schut", het Sint-Catharina en Sint-Barbaragilde, was het Tom van Alphen die zich voor drie jaar koning mag noemen. Bij "de aauw", het Sint-Jacob en Sint-Annagilde, was het Jan van den Kerkhof die voor een jaar de koningsvogel mag dragen.

Borkel

Op zaterdag 12 september slaagde bij het Sint-Sebastiaangilde te Borkel op eenenzeventigjarige leeftijd Harry Goossens er na veertien jaar in de koningstitel te bemachtigen. Na een verwoede strijd, waarin vijf gildebroeders om het koningschap streden.

Luyksgestel

Het was op zondag 23 augustus de eer aan Nico in 't Veld om naar oud gebruik zijn gildebroeders van het Sint-Martinusgilde te Luyksgestel te trakteren op een vat bier na het behalen van de koningstitel. Nico in 't Veld behoort tot de jonge garde van het Sint-Martinusgilde en staat bekend als een goed schutter. Hij behaalde reeds eerder een eerste prijs bij de Nederlandse Kampioenschappen viertallen en personeel. Hij mag zich nu voor twee jaar koning noemen. Het koningschieten vond plaats op het terrein naast de H. Kruiskapel, op welk terrein alleen geschoten mag worden voor het behalen van de konings- of keizers-titel.

Koning N. in 't Veld

Een dozijn jubilarissen

Het Sint-Catharina en Sint-Barbaragilde uit Leende herdacht op zaterdag 26 september dat het veertig jaar bestond sinds de heropleving in 1952. Tevens werden er liefst 12 gildebroeders gehuldigd voor hun 40 jarig lidmaatschap. Het zijn: Fr. van Dijk, B. van Dijk, M. van Dijk, Fr. van Happen, J. Jutten, G. van de Broek, Fr. Maas, W. van Meijl Hzn., P. van Meijl Hzn., W. van Meijl Wzn., A. van Meijl Wzn. en J. van Meijl Wzn. Om half een vertrok het gilde vanaf het gildehuis om de vele jubilarissen met een huifkar af te halen voor de plechtige H. Mis. Na de H. Mis had de huldiging plaats in het gildehuis. Math. van der Voort, vice-voorzitter van Kring Kempensland, hield een warme toespraak,

waarin hij ondermeer de tot standkoming van de heropleving belichtte en de verdiensten opsomde van de jubilarissen. Aan het einde van zijn toespraak kregen alle jubilarissen het Zilveren Schild van Kring Kempenland uitgereikt. De vice-voorzitter werd hierbij geassisteerd door J. de Greef, Districtsraadsheer District Oost, L. van Exel Ere-Raadsheer en Oud-Districtsraadsheer District Oost en Kringsecretaris H. Janssen. Namens de jubilarissen werd het gilde verrijkt met een zilveren herinneringsschild waarop de namen en geboortedata van de schenkers. De feestelijkheden werden bijgewoond door onder andere burgemeester J.L. van Sante en gildebroeder A. van Rompuy uit Werchter (België). De huldiging werd besloten met een vendelhulde, waarna men aanzat aan een goed verzorgde koffietafel. De feestdag werd besloten door een serenade door de plaatselijke fanfare Philharmonia en een receptie. Voor de gildebroeders met familie begon daarna het feest in eigen gildekring tot in de kleine uurtjes. Het was een fantastische dag!

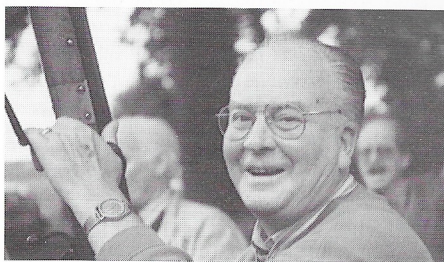

Een van de jubilarissen wordt door de vice-voorzitter gehuldigd.

Een Spaanse Brabander koning

De eerste maandag van september is sinds jaar en dag de traditionele hoogtijdag van het Sint-Catharinagilde Eindhoven-Stad, waarop het gilde koning schiet. Het was dit jaar op 7 september voor de negenendertigste keer na de heroprichting in 1954. Om tien uur verzamelden de gildebroeders zich in groot tenue in de parochiële Sint-Catharinakerk voor de viering van de eucharistie en de installatie van drie nieuwe gildebroeders. Aansluitend daarop kwamen de gildebroeders bijeen in het gildehuis voor de koffie met worstebroodjes, om vandaar naar Leender-Strijp te gaan naar het schietterrein van het gilde Sint-Jan Baptist. De koningsvogel bleek taaier dan verwacht, maar bij het 154ste schot viel de beslissing en kon Harry de Haan, de Spaanse Brabander, na 38 jaar lid te zijn van het gilde, zich eindelijk koning noemen van het Sint-Catharinagilde Eindhoven. De dag van het koningschieten werd besloten met het koningsdiner in het gildehuis waarbij alle gildebroeders aanzaten. Omdat tijdens het koningschieten een van de Beaumont-geweren onklaar geraakt was, doordat er een kogel in de loop bleef zitten, boden de in de loop van 1992 nieuw geïnstalleerde gildebroeders het gilde een nieuw zwaar

geweer aan, zodat ook in de toekomst het koningschieten met het zware geweer voortgezet kan worden.

Na 38 jaar gildebroederschap.

Helaas werd de feestelijke dag omfloerst door het bericht van het overlijden van Corrie Vermeeren-Limpens, de echtgenote van kapitein Karel Vermeeren. Tijdens de uitvaartdienst met gilde-eer, op donderdag 10 september, werd zij door haar zoon en celebrant, Piet Vermeeren, terecht omschreven als "moeder van het Sint-Catharinagilde". Zij is in alle 38 jaren dat Karel Vermeeren het gilde na de heroprichting heeft geleid, de pijler geweest waarop Karel kon rusten en die hem de vrijheid gaf, dingen te doen die hem goed leken. Het Sint-Catharinagilde Eindhoven-Stad is haar veel dank verschuldigd.

Vier jubilarissen

Kermismaandag 10 augustus was voor het gilde Sint Joris Heeze een bijzonder feest. Naast de traditionele viering van deze gildedag had het gilde ook vier jubilarissen met een respectabele staat van dienst. Drie vendeliers, Jan Cuyten Pzn, Jan van Lierop jr en Pieten-Jan Cuyten vierden hun 12½-jarig jubileum. Jan Cuyten voerde 25 jaar de kapiteinsstok. Voorzitter J. v. Lierop, kringvoorzitter H. Luiten en voorzitter H. Verbeek van het Sint-Agathagilde schetsten de vele verdiensten van de jubilarissen, in het bijzonder die van Jan Cuyten. Jan heeft als actief lid zeer zeker zijn sporen verdiend. Hij is reeds 46 jaar lid. Begonnen als vendelier heeft hij diverse functies bekleed. Hij was vendelier van 1946 tot 1965. Daarna werd hij benoemd tot Jonge-Deken; dit bleef hij tot 1967. In 1967 werd hij kapitein, een functie die hij nog vervult. (In die tijd, tot 1974, ook nog penningmeester). Van 1979 tot 1986 hanteerde hij de voorzittershamer. Jan kreeg de kapiteinsstok bij toeval in de hand gedrukt. Op kermismaandag, nu 25 jaar geleden, schoot de toenmalige kapitein zich tot koning. Deze twee functies zijn niet verenigbaar. Jan kreeg de kapiteinsstok aangereikt met de woorden: "Hier, neem jij vandaag maar waar." Hij bleef dat doen, nadat hij als hoogste bieder deze had gepacht. Kringvoorzitter H. Luiten prees zijn grote verdiensten, niet alleen als kapitein, maar vooral ook als gildebroeder in hart en nieren. Daarbij merkte hij op, dat deze verdiensten voor het gilde Sint

Joris en het gildewezen in het algemeen, nauwelijks naar waarde zijn te schatten. Het was voor hem dan ook een groot genoegen om de hoogste onderscheiding van kring Kempenland uit te reiken: het gouden schild van kring Kempenland. De huldiging kreeg een bijzonder cachet bij de vendelhulde aan de jubilarissen. Drie jonge vendeliertjes in opleiding, in de leeftijd van acht tot tien jaar, hadden de weken daaraan voorafgaande intensief geoefend. Kapitein Jan Cuyten als oud-vendelier, zwaaide voor. Zij volgden nauwgezet met aangepaste vendels. Het gilde is daarmee een aanwinst rijker en is er blij mee!

Kapitein J. Cuyten en echtgenote.

Nieuwe gildeheer

Sedert enkele jaren is het bij het Sint-Jansgilde Soerendonk traditie om tijdens de ommeganck een stop te maken ten huize van de familie De Jong-Craijé. Dit jaar bracht een speciale reden de gildebroeders naar de "Perkhoeve": hier ging men afscheid nemen van gildeheer A. Slothouwer. Ruim een jaar geleden is de familie Slothouwer verhuisd van "De Bult" in Soerendonk naar landgoed "Runsvooort" in Hummelo (Gelderl.). De heer Slothouwer achtte daarom nu de tijd gekomen om zijn functie van gildeheer over te dragen. In de persoon van de heer J.W. de Jong heeft het bestuur van het Sint-Jansgilde een nieuwe gildeheer gevonden. Uit handen van de heer Slothouwer ontving de nieuwe gildeheer het zilveren draagschild behorende bij deze functie. Als dank voor zijn vele verdiensten bewezen aan het gilde werd de heer Slothouwer benoemd tot erelid van het Sint-Jansgilde. Totaal verrast ontving hij van voorzitter Wim Ras het zilveren draagmedaillon van St. Jan. Na een welkome verfrissing vervolgde het gilde zijn weg. Na een kort oponthoud in zaal "De Valk" keerde het gilde terug naar gildehuis "De Bout" waar de inwendige mens versterkt werd en men nog gezellig nakaartte over de "stralende" Ommeganck van 1992.

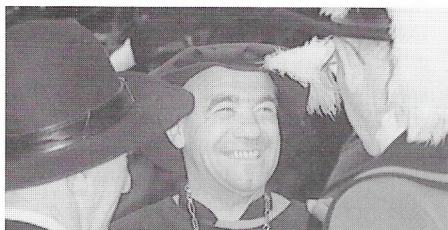

A. Slothouwer (l) en J. W. de Jong (r).

Lierops koningsfeest

Het koningschieten van het gilde St. Antonius Abt Lierop vond op kermis-
maandag 21 september onder grote
belangstelling op traditionele manier
plaats op schietterrein De Roovere. Het
werd geopend door pastoor Keunen en
burgemeester Vos. Bij het 332ste schot
haalde Jan van de Broek de vogel naar
beneden. Hij mag zich voor twee jaar
koning van de Gruun Schut noemen.
Jan is zevenenveertig jaar, getrouwd met
Petra en vader van dochter Ellis. Hij is
vierentwintig jaar lid, waarvan twaalf
jaar als overheidslid. Hij was ruim twee-
ëntwintig jaar vendelier. Zijn kennis en
ervaring geeft hij nu door aan jongeren.
In gildehuis café De Babbelaar werd
de koning een receptie aangeboden.
Hij mocht tevens een vendelhulde van
zustergild O.L.V. van Zeven Weën in
ontvangst nemen. Na, met beide Lieropse
gilden, gezamenlijk het koningsfeest te
hebben gevierd, werd de nieuwe koning
naar huis begeleid. Hier werd een dag vol
tradities met een vendelhulde van het
eigen gilde, afgesloten.

*Nieuwe koning in gesprek met gildebroeders
van het zustergilde.*

Someren actief

Op 28 september "kermismaandag" is
Willie Hoebergen de nieuwe koning
geworden van het Sint-Jorisgilde. Jan
Raaijmakers veroverde de titel van
'Erekoning'. Het koningschieten vond
plaats op een tijdelijk schietterrein in
plan Waterdael. De schietwedstrijden
trokken een grote belangstelling. Deze
werden geopend door burgemeester Vos.
Er waren 194 schoten nodig om de vogel
naar beneden te halen. Willie Hoebergen
was de gelukkige. Hij volgt daarmee
Harrie Vestjens op, die de afgelopen twee
jaar de koningstitel mocht voeren. Jan
Raaijmakers werd voor de tweede ope-
envolgende keer erekoning. Hij veroverde
deze titel met het 94ste schot. Na de
officiële installatie van koning en ere-
koning trok men in optocht naar gilde-
huis "Het Wapen van Someren".

Nieuwe koning en ere-koning

Bij het Sint-Servatiusgilde Lieshout
werd op maandag 7 september het
jaarlijkse koningschieten gehouden.
Om kwart voor negen haalde het gilde
het koningspaar Gerard en Henjo Ver-

hoeven bij hun huis af. Per koets werden
zij naar het gemeentehuis gereden, waar
afscheid genomen werd van het oude
koningspaar, door het drinken van de
wijn, aangeboden door het gemeente-
bestuur, uit de zilveren koningsbeker.
Om half elf trok het gilde naar sportpark
Het Luytelaar. Om elf uur werd met het
schieten begonnen. Bij het 150ste schot,
gelost door Ruud Mijsbergen, viel de
vogel. Na "beraad onder de boom" deelde
deze mee, te willen afzien van een vierde
koningschap. Hij nam het ere-koning-
schap van Ger van Pelt over. Een nieuwe
vogel werd op de boom gezet. De tweede
ronde kon beginnen. Negen schutters
streden om de titel. Bij het 63ste schot
was het de onttroonde ere-koning, Ger
van Pelt, die de vogel naar beneden liet
komen. Na het omhangen van het
koningszilver, liep de nieuwe koning over
het uitgespreide vaandel en waste zijn
handen. Hierna vroeg de koning zijn
echtgenote José of ze zijn koningin wilde
zijn. Zij antwoordde dat ze dat erg graag
wilde doen. Door alle aanwezigen werd
de koningswijn gedronken en een toost
uitgebracht op het koningspaar. Na een
rondgang door het dorp en een goed
verzorgde koffietafel in gildehuis "Hotel
Brox", werd er bij het huis van de koning
een vendelgroet gebracht door zoon
Willem. De koning nodigde het gilde uit
om bij hem nog gezellig een glaasje te
drinken.

Driemaal koning

De gildebroeders van het Sint-Leonar-
dusgilde haalden hun koning op kermis-
maandag aan huis af. Na de vendelgroet
trakteerde koning Leo Verschuren op
brandwijn met suiker. Hierna toog men
naar de Leonarduskapel. Daar werden in
gebed de overleden gildebroeders her-
dacht door pastor Theo van Rossum.
Een vendelgroet werd gebracht aan de
pastor en de heer Van de Velde, de ver-
zorger van de gildekapel. Het gilde trok
naar De Zwaan, waar het opgewacht
werd door gastvrouw en -heer Martha en
Hans. Om half een vertrok het gilde naar
de schutsboom aan de Goorloop "voor
het echte, grote werk". Men trok drie-
maal rond de boom. De schietvoorwaar-
den en de verplichtingen van de koning
werden aan alle aanwezigen meegedeeld.
Pastor Theo van Rossum bevrijdde de
boom van kwade geesten. Wethouder
Noud van Geffen opende met zijn schot
het koningschieten. Waarna de oud-
koning zijn eerste schot lostte. Na het
168ste schot kwam de gilde-wapenbroe-
der in de problemen, omdat zijn zelfge-
maakte munitie op was. Daarom werd de
vogel eraf geschoten met het lichtere
wapen. Daardoor verviel het speciale
effect van het zware wapen. Bij verras-
sing viel bij het vijftigste schot de vogel.
Frans Verhoeven was de nieuwe koning.
Voorzitter Jan Huybers vroeg of hij het
koningschap aanvaardde. Dat wilde

Frans maar al te graag. Hierna werden
hem koningsvest en -vogel omgehangen.

Frans Verhoeven

Het gilde trok terug naar De Zwaan,
waar de koning een vendelgroet werd
gebracht. Hij mocht als enige over het
vaandel lopen, waarna het koningsbier
werd gedronken. Frans was al eerder
koning in 1974 en 1987. Driemaal, maar
niet achtereën.

Europees kampioen

Bij het Europees schutterstreffen in
Genk zijn de jeugdvendeliers van het
Sint-Barbaragilde uit Dinther met een
uitmuntend puntenaantal kampioen
geworden in de jeugdklasse vendelen tot
16 jaar. Hulde aan Joris v.d. Cammen,
Rik Manders, Arno Vogels en Emiel
van Zutphen onder leiding van Jan van
Hoof, Harry van Lankveld en Nico van
Zutphen.

"We are the champions".

Samen 125 jaar

Op de septembervergadering had het
Sint-Willebrordusgilde te Esch maar
liefst vijf jubilarissen in zijn midden die
allen 25 jaar lid van het gilde waren.
De huidige hoofdman A. Konings,
Bestuurslid W. v. Hommel, vendelier
W. Schalkx en de leden W. v.d. Mijden en
W. Franken. De hoofdman overhandigde
allen een prachtig gekalligrafeerde oor-
konde voor hun zilveren jubileum.

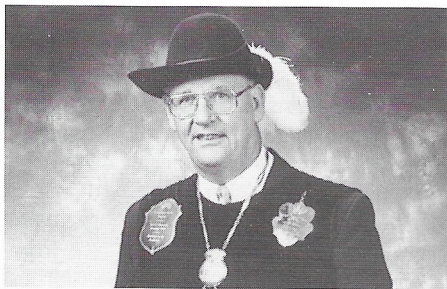
Samen 125 jaar.

Nog meer jubilarissen

Bij de jaarlijkse statiedag op 12 september had de O.L.V. Schuts uit Elshout drie jubilarissen. De gildebroeders L. Muskens, P. de Wit en A. Moonen waren allen 25 jaar lid van de schuts. De hoofdmans sprak de feestelingen toe voor hun inzet en verdiensten voor het gilde.

Carnavals-adjudant wordt Veghelse gildekoning

Op 20 september vierde het gilde de dag van het koningschieten. De gildemans werd opgedragen door gildeheer vicaris Verhoeven met assistentie van diaken Christiaans. Na de dienst kranslegging bij het Airborne-monument ter herdenking van de bevrijding van Veghel, waarna de erewijn, aangeboden door het gemeentebestuur. Tijdens de lunch had de loting plaats voor het schieten. Na 152 schoten leek de vogel te vallen, maar hij bleef hangen op de spil. Vijftien gildebroeders hadden de kans om hem neer te halen. De vijftiende slaagde: Hans Raaijmakers, terwijl aan hem voorafging John Rams, die dus adjudant werd. Een merkwaardig toeval doet zich voor: John Rams is Prins Carnaval en Hans Raaijmakers zijn adjudant. Het omgekeerde is bij het gilde het geval: Hans is koning en John zijn adjudant.

Hans Raaijmakers koning.

foto: H. v. Liempt Veghel

Gruwelijk blij

De hoofdmans van het Sint-Barbaragilde uit Dinther ontving op 5 september zijn gildebroeders, waarbij krentebrood en een drankje werden aangeboden. Want het was weer teerdag en koningschieten. Daarbij dankte de hoofdmans koning Harry van Zutphen, voor zijn grote inzet als koning. Hierna vertrok het gilde naar het gildehuis om onder de boom de inwendige mens -weer- te versterken. Dit geheel werd traditioneel verzorgd door gildebroeder Christ Manders. Na een korte vergadering met de loting voor het koningschieten, kon de strijd beginnen. Om twee uur werden de eerste schoten gelost door gildeheren burgemeester Reuver en pastoor Smits. Een mooie en spannende strijd volgde en het was Christ Manders die met het 55ste schot de vogel in twee stukken naar beneden haalde. Christ is al 33 jaar lid van het gilde waarvan 27 jaar lid van de overheid. Met de titel was hij "gruwelijk blij" zo zei de nieuwe koning later.

Harry van Zutphen (2e v.l.).

Naast het koningschieten werd er ook geschoten om de beste schutter. Het werd weer Hans de Visser die voor de zeventiende keer het schutterskruis won. Voor de jeugd was er een wedstrijd met luchtbuks en een dartspeel. Hier was Arno Vogels de beste. 's Avonds werd de dag voortgezet met onder andere een optreden van gildebroeder/troubadour Henk Habraken samen met René en Toon Habraken en Hans de Visser. Later op de avond bood koning Harry van Zutphen een mooi koningschild aan.

Reveille om 's morgens vijf uur

Maandag 22 juni was het, na negen jaar, weer koningschieten bij het gilde St. Antonius en St. Sebastiaan te Haaren. Na de reveille, 's morgens om vijf uur (!), werd de koning uitgehaald en naar het schietterrein begeleid. Henk van de Wiel mocht drie schoten lossen op de vogel; hij maakte het wel spannend want pas bij het derde schot schoot hij de los geplaatste vogels naar beneden. Na de traditionele handelingen waren de gildebroeders en -zusters uitgenodigd voor een grandioos feest bij de nieuwe koning.

Henk v.d. Wiel

Land van Cuijk

Gemeentekoning Boxmeer

Het jaarlijkse gemeentelijk koningschieten werd dit jaar in Boxmeer gehouden. Erwin Essers van het Sint-Antonius-, Sint-Sebastianus en H. Sacramentsgilde uit Beugen werd de nieuwe gemeentekoning op 6 september.

Erwin Essers gefeliciteerd.

H. Bloedsgilde schoot koning

Zaterdag 25 april vertrok het gilde vanaf het gildehuis "t Tweespan" om zijn koning, Jos Driessen met zijn koningin, af te halen en via een rondgang door een groot gedeelte van Boxmeer, bij de schutsbomen te arriveren. Hierna werden de vogels bevestigd en kon de strijd beginnen. De jeugd en de dames beten de spits af en na 171 schoten was het Thea Hendriks die de eer behaalde om "Eerste Dame" van het gilde te worden. Bij de jeugd was het Bas van Kuilenburg die bij het 180ste schot de vogel naar beneden haalde en daarmee jeugdkoning werd. Rond vijf uur schoot Jan Heijnen zich koning van het gilde met 319 schoten.

(v.l.n.r.) Bas v. Kuilenburg, Jan Heijnen, Thea Hendriks.

Na de huldiging op het gemeentehuis ging men moe maar tevreden terug naar het gildehuis voor het koningsbier.

Van hoop tot zegen

Meer dan 20 jaren heeft gildebroeder Kees Jans moeten wachten eer hij het grote voorrecht kreeg zich koning van het Sint-Jacobusgilde in Zeeland te mogen noemen. Eindelijk dan op 8 juni was het zover. Met het 307ste schot haalde Kees het laatste stuk van de vogel naar beneden. Ondenkbaar verrast en daarna diep ontroerd besefte Kees dat hij nu zijn allerliefste wens in vervulling had zien gaan.

Koning K. Jans overhandigt het nieuwe vaandel.

Samen met zijn vrouw Anna van Lanen, waarmee hij al meer dan 50 jaren getrouwd is, beleefde hij de plechtige installatie en de vendelhulde. Na een zeer smakelijke koffietafel, een plechtig Danklof in de kerk, de erewijn in de pastorie en een vendelgroet op het kerkplein trok het gilde naar het gildehuis, waar het feest temidden van de kinderen Jans en familieleden met gildebroeders en -zusters werd gevierd. ■

IN MEMORIAM

Kwartier van Oirschot

Gilde St. Joris Diessen

Willy Reylink

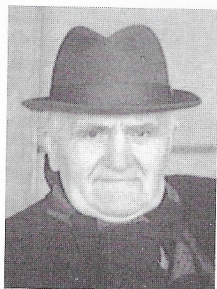
Op 27 juli overleed Willy Reylink (82). Hij was een zeer trouw lid, altijd aanwezig, totdat zijn gezondheid minder werd. Hij was 31 jaar lid en ontving voor zijn verdiensten de zilveren Sint-Joris-speld.

Kempenland

Gilde Sint Joris Heeze

Op 5 oktober verspreidde zich het droeve bericht van het overlijden van gildebruur Willem van Tongerloo (81); een verenigingsman in hart en nieren. Indien het in zijn vermogen lag, deed je nooit tevergeefs een beroep op hem. "Noeste, harde werker, ruwe bolster met een blanke pit", drukte pastoor Vorsters het uit. Hij was 27 jaar gildebroeder.

W. v. Tongerloo

Piet van Och

Sint-Martinusgilde Waalre

Op 18 oktober overleed Piet van Och; meer dan 35 jaar gildebroeder, waarvan meerdere jaren standaardruiter. Een hele tijd was het al bekend dat hij ongeneeslijk ziek was. Zelf wilde hij het niet weten. Op 22 augustus genoot hij nog volop van het koningschieten. Bij de heroprichting in 1973 heeft hij zich voor de nieuwe bloei mede ingezet.

Sint-Antonius- en Catharinagilde Aalst

Eerste deken en ouderling Jan Teunissen (82) overleed op 7 oktober. Hij was meer dan vijftig jaar een zorgzaam en vruchtbaar gildebroeder. Zijn liefde voor de natuur en paarden kenmerkte hem, evenals zijn hechte familieband. Hij was drager van de ere medaille in zilver verbonden aan de orde van Oranje Nassau.

Jan Teunissen

Zijn wens om zijn laatste gang met het paard te mogen maken is ingewilligd.

Peelland

Gilde St. Lambertus Someren-Eind

Op 15 augustus overleed Frens Lomans (63); meer dan 54 jaar gildebroeder. In het begin was hij tamboer. In 1960 werd hij koning. Het hoofdmanschap nam hij in 1977 over van zijn broer Willem, die door een ongeval om het leven was gekomen. Hij ontving in 1988 de zilveren kringspeld van verdienste en de koninklijke onderscheiding in zilver in de Orde van Oranje Nassau. Als kapitein heeft hij vele malen het commando gegeven: "Zwaait het vendel voor God, Koningin en Vaderland". Helaas werd op 20 augustus het vaandel voor het laatst voor hem gezwaaid. Het gilde verliest in hem een eenvoudige gildebroeder, die met alle gildebroeders goed overweg kon.

Frens Lomans

Wout Slegers

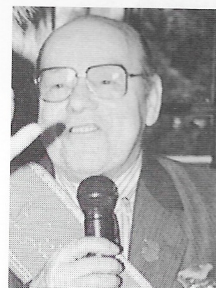
Het was bekend dat Wout Slegers (56) een ongelijke strijd met zijn ziekte voerde, maar groot was toch nog de verslagenheid bij zijn overlijdensbericht op 14 augustus. Deze echte gildebroeder voelde zich het best thuis op het schietterrein, nadat hij zich in 1987 koning had geschoten. Als secretaris van de gildeschietcommissie verrichtte hij veel werk. Hij stond altijd klaar om te helpen.

Op 20 oktober overleed Sjef Hollanders; sinds 1979 gildebroeder. Als de penningmeester hem een bezoek bracht om de contributie te innen, waren zijn woorden: "Och ik ben maar een papieren lid." Maar op zijn eigen manier en naar zijn vermogen heeft hij het lidmaatschap ingevuld.

Piet Wijnen overleed op 21 oktober. Hij hield van het leven en de mensen. In zijn nabijheid was het warm en vrolijk.

Hij kon vertellen en dan nog meer lachen dan zijn toehoorders. Zijn liefden: gilde en harmonie. Hij zei: "Deze twee horen in onze gemeenschap bij elkaar." Nog dit jaar zou de gilde hem huldigen voor zijn 25-jarig lidmaatschap. Het heeft niet zo mogen zijn.

Gilde Sint Joris Gemert

Harrie Verhoeven

Op 27 oktober overleed Harrie Verhoeven (75). Dit jaar mochten we nog zijn 25-jarig jubileum vieren. Door zich koning te schieten kwam hij bij het gilde. Met grote toewijding zette hij zich in voor het gilde.

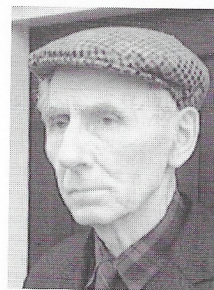
Vele jaren verzorgde hij het voorzitterschap. Onder zijn leiding vond in 1972 het Landjuweel Gemert plaats. Met gepaste trots vertelde Harrie hierover, zijnde het hoogtepunt uit zijn gildejaren. De laatste jaren bleef hij het gilde kritisch volgen. Het Sint-Jorisgilde Gemert verliest in hem een waardig gildebroeder.

Maasland

Sint-Willibrordusgilde Esch

Op 4 september overleed A. Konings (80). Janus was een van de eersten, die zich het vendelen meester maakte. Van 1934 tot 1939 hield zich voornamelijk bezig met het opleiden van jonge vendeliers. Hij was ook de eerste na-oorlogse koning (van 1947 tot en met 1949).

Janus Konings

Janus van de Wiel

Gilde St. Antonius en St. Sebastiaan Haaren

Oud-koning en hoofdmans Janus v.d. Wiel (89) overleed op 21 september; een echt verenigingsmens, bijna 60 jaar gildelid en jarenlang lid van de brandweer. Voor zijn verdiensten werd hij geëerd met een koninklijke onderscheiding.

Sint-Jorisgilde Berlicum

Op 26 februari werd afscheid genomen van oud-koning en vendelier Jo van Casteren (66 jaar, waarvan 46 jaar gildebroeder).

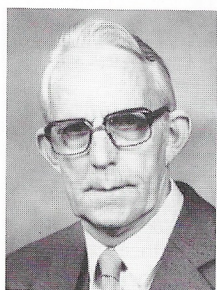
Van Toon Vorstenbosch moest op 6 april afscheid genomen worden, na een 47-jarig druk en welbesteed gildebroederschap. Als schutter-vendelier was hij een geveesd tegenstander. Veel tijd stak hij in de opleiding tot vendelier en schutter. Voor zijn vele verdiensten ontving hij een kringonderscheiding.

Land van Cuijk

Sint-Jansgilde Gassel

Op 9 september overleed ere-staande deken Wim Jaspers. Direct na de oorlog werden de gilde-activiteiten hervat en werd Wim gekozen tot bestuurslid. Overigens maakte hij in die tijd ook deel uit van de Beerse noodgemeenteraad. In 1966 werd hij gekozen tot gilde-voorzitter, welke functie hij tot 1991 heeft bekleed, waarna hij tot ere-staande deken werd benoemd. In 1976 werd hij koninklijk onderscheiden voor zijn vele verdiensten: 18 jaar lid van de gemeenteraad, vele bestuursfuncties met name in de vakbeweging, het Oranje-comité, de jeugdbeweging en het gilde. Wim was bij de gemeenschap betrokken. Je daar voor inzetten (evenals zijn nauwkeurigheid) was voor hem vanzelfsprekend. Hij zat nooit om woorden verlegen. Hij vertegenwoordigde het gilde dan ook altijd goed naar buiten. Met de in dit voorjaar overleden Wim Martens, heeft het Gasselse gilde twee gildebroeders verloren, waaraan het voor het grootste deel te danken is, dat het gilde zo bloeit.

Wim Jaspers

J.J.M. v.d. Voordt

Sint-Antonius-, Sebastiaan- en H. Sacramentsgilde Beugen

Beschermheer J.J.M. v.d. Voordt (91) overleed op 18 januari. Hij had vele verdiensten voor kerk en maatschappij en daarom drager van de volgende onderscheidingen: Pro Ecclesia et Pontifice, ridder in de orde van Oranje Nassau en de gouden erespeld van de N.C.B. Uiterlijk had hij iets statigs, afstandelijks, maar in hem school een meelevend en attent iemand, waaraan het gilde zeer veel dank is verschuldigd. ■

AGENDA 1993

Noordbrabantse federatie

3 april:

Gildencongres Oud Hertogdom Brabant door de Hoge Gilderaad der Kempen, te Hoogstraten (België) bij het Sint-Sebastiaansgilde. Thema: Zorg voor ons gildepatrimonium. Toezending van uitnodigingen aan alle gilden. Info bij griffier H.G.K.: E. Bolckmans, 09-32.3.314.4530.

16 mei:

Kringdag Kwartier van Oirschot te Lage Mierde, bij het Sint-Sebastiaansgilde. Info: P. van de Wouw, 04259-2402.

23 mei:

Kringdag Kempenland te Bladel, bij het Sint-Jorisgilde. Info: J. van de Boomen, 04977-83406.

6 juni:

Kringdag Land van Cuijk, (gildefestijn b.g.v. 60-jarig bestaan kring) te Boxmeer, bij het H. Bloedsgilde. Info: B.A.M. Clabbers, 08855-71853.

6 juni:

Kringdag Maasland te Loon op Zand, bij het Sint-Ambrosiusgilde en het Sint-Hubertusgilde. Info: J.Th.M. Toorians (St.-Ambrosiusgilde), 04166-1516 of F. van Roosmalen (St.-Hubertusgilde), 04166-2630.

10 juni:

Liefdadigheidsfestijn bij Gilde Sancta Barbara Oirschot. Info: 04997-74788.

20 juni:

Kringdag Peelland te Beek en Donk, bij het Sint-Antoniusgilde en het Sint-Leonardusgilde.

Info: O.F.M. van Roessel (St.-Antoniusgilde), 04929-61739 of J.H.M. Rovers (St.-Leonardusgilde), 04929-63005.

27 juni:

Landjuweel NBFS in Baronie-Markiezaat te Etten-Leur bij het Sint-Hubertusgilde Leur.

Info: A. Boot, 01608-13270.

22 augustus:

Vrij gildefeest bij de gilden St. Joris en St. Sebastiaan Middelbeers.

Info: 04244-1318 of 04244-1997.

29 augustus:

NBFS-geweerschiettoernooi te Eindhoven, bij het Sint-Catharinagilde Tongelre.

Info: R. Haase, 040-811527.

19 september:

NBFS-toernooi vendelen, trommen, bazuinblazen, pro memorie.

Info: R. Haase, 040-811527.

9 oktober:

Hoofdlidendag NBFS te 's-Hertogenbosch.

Info: R. Haase, 040-811527.

Andere federaties

Oud Limburgse Schuttersfederatie

4 juli:

Oud Limburgs Schuttersfeest te Koningsbosch bij schutterij Sint Joseph. Info bij federatiesecretaris: F. Schrijvers, 04451-2386.

Federatie van Wipboomschutters

23 mei:

Nationaal kampioenschap wipschieten vrije hand te Geldrop, bij schuttersvereniging Sint-Joris.

Info: mw. H. van Keulen, 040-545630.

20 juni:

Nationaal kampioenschap wipschieten opgelegd te Vianen, bij het Sint-Sebastiaansgilde.

Info: G.J.W. Theunissen, 08850-12883.

Gelderse Federatie van Schuttersgilden

Info gildefeesten, secretariaat: F. Dieker, 08303-17410.

Hoge Gilderaad van Brabant

Info gildefeesten, secretariaat: J. Coenegrachts, 09-32.16.53 35 67.

27 juni:

Brabants gildefeest te Keerbergen (België) bij Sint-Sebastiaansgilde. Info: E. Heymbeeck, 09-32.16.65 52 89.

Hoge Gilderaad der Kempen

Info gildefeesten, secretariaat: E. Bolckmans, 09-32.3.314 45 30.

Conventie van Schutsgilden

Info gildefeesten, secretariaat: R. Wuyts, 09-32.3.324 89 21. ■

UIT BRIEVEN

Deze rubriek geeft aan iedereen de mogelijkheid zijn of haar mening te ventileren over alles wat het Noordbrabantse gildewezen aangaat. Bijdragen zijn welkom: bondig en onderkend. Te lange brieven worden ingekort. Bijdragen blijven voor verantwoording van de inzenders.

De consequenties van het gilde-lid worden

Over tradities spreken roept argwaan bij velen op. In deze tijd wil immers iedereen graag modern zijn. Veel mensen lopen zichzelf voorbij, om er maar bij te horen. Maar er is te weinig oog voor de schoonheid en de waarde van tradities, mits men er de gevraagde inhoud aan wil geven. Bij de gilden bestaan nog veel tradities, waarvan de meeste nog streekgebonden zijn. Daarover zijn zeven congressen gehouden. Ik vraag mij af wat de gilden daar mee doen? De betekenis van de gildekaart voor de hedendaagse gildebroeder, gelijk met de eed-van-trouw aan het wereldlijk en kerkelijk gezag, vraagt om

bezinning. Bezinning bij de keuze als men gildebrouder wordt. Broederschap, trouw en dienstbaarheid zijn tradities van eeuwigdurende waarde. Er wordt, te pas en dikwijls te onpas en lichtvaardig, met deze bekende leuze te koop gelopen. Ik mis de betekenis van gildekaart en -eed in veel toelichtingen over ons gildewezen. De kaart moet meer aandacht krijgen, willen we durven spreken van gilden in de historische betekenis.

Door de overvloed van communicatiemiddelen komen we in aanraking met een grote diversiteit aan culturen, denken en welvaart. Dit vertroebelt het uitzicht op het eigene. Dat wat we al hebben. Staen er in buurmans tuin geen schonere bloemen? Het eigene wordt ondertussen bedreigd door onkruid en wegwerpartikelen van passerende stromingen. Gildebrouders moeten de gildetuin schoonhouden. Aan hun eigen tradities en essentiële waarden moeten zij inhoud blijven geven. Alle showelementen moeten kritisch onderhanden worden genomen. Gildekleding moet aan kunnen geven wat er onder zit. Gildevaandel wat er achter loopt. Koningszilver moet tonen wie het draagt. Prijzenzilver? Geen confectiegoed. Zijn gilden niet meer waard? Waarom niet meer aandacht voor echte kunst? Dit is een traditie die te weinig aandacht heeft gekregen tot nu toe. Ik denk aan de vele opdrachten door gilden aan beeldende kunstenaars in het verleden en aan de samenwerking met de rederijders. Waar is dit gebeven? We hebben meer te bieden aan onze kindskinderen dan datgene waar we heden mee bezig zijn.

En verder; moeten wij ons schamen, omdat wij ons rooms-katholiek durven noemen? Het is de consequentie van ons lid worden. Het is de keuze voor de opdracht, gegeven in de gildekaart en de eed-van-trouw. Of zijn we leugenaars en show-clowns? Het antwoord is aan ons, die zich gildebrouder durven noemen. Zalig Kerstfeest. ■

A.H.C. v. Broekhoven

KORT NIEUWS

Anjerfonds-Noord-Brabant

Het Anjerfonds heeft het derde kwartaal aan drie gilden een subsidie in het vooruitzicht gesteld. Aan het Sint-Annagilde Nederwetten en het Sint-Jorisgilde Oostelbeers werden bijdragen in de aanschaffingskosten van nieuwe uniforme kleding toegezegd. Het O.L.Vrouwe- en Sint-Catharinagilde uit Erp kan rekenen op subsidie voor het nieuwe hoofdevaandel.

Sint-Jorisgilde Breda

Van de heer Wim Pijpers (hoofredacteur van het Limburgs Schutterstijdschrift) ontvingen wij het volgende bericht uit de Nederlandse Staatscourant

no. 220 d.d. 17 september 1839 pag. 2. "Uit Breda wordt het volgende gemeld: Met genoegen verneemt men, dat de leden van het sedert den jare 1617 alhier ter stede weder opgerigte gilde van den edelen ridder St. Joris, op aanstaanden Maandag, den 23sten September, hunne drie-jaarlijksche feestviering zullen hervatten, hetwelk sedert 1824, door toevallige gebeurtenissen, niet heeft plaats gehad. In den morgen van den gezegden dag zal de feestviering aanvangen met den statigen optogt der leden van het St.-Joris Gild, van hunne gewone vergaderzaal, boven de Stads Vleeschhal, naar hunnen Doelen, tot het schieten aldaar met den kruis- of voetboog, zijnde het zoogenaamde konings-schieten; terwijl het overige van den dag op eene gepaste wijze aan de feestviering zal worden gewijd, aan welke men overigens allen mogelijken luister zal trachten bij te zetten." Met dank aan de heer Pijpers.

Koningsvogelschieten in Gelders Terwolde

In het dorp Terwolde (aan de westelijke oever van de IJssel, tussen Vaassen en Deventer) wordt elk jaar op kermisdag vogelgeschoten, zonder dat er een gilde bestaat. In de hele streek bestaat geen schuttersgilde. Jolles vermeldt het Terwoldese vogelschieten niet. Op 13 september werd om twee uur 's middags begonnen met het schieten om de jeugdschutterskoning. Jongelui tot zestien jaar kunnen zich aanmelden en leggen een gulden in. Op een dunne metalen buis, die aan een statief is vastgemaakt, is een klein piepschuimen vogeltje gezet. Vijftien kinderen losten er met een luchtbuks om beurten schoten op. De koning van het vorig jaar, getooid met een rood-wit-blauwe sjerp met oranje rozet en een plastic plaatje waarop gegraveerd staat: "Jeugdschutterskoning Terwolde", opent het schieten; zonder verdere plichtplegingen. Om beurten schieten jongens en meisjes opgelegd met een luchtbuks. Twee oudere tieners hebben de leiding. Ze roepen de namen af en laden het geweer.

Ondertussen is voor de groten aan een hijskraan een kogelvanger opgetakeld, waarin een houten vogel (grof, zonder versiering) is aangebracht. De bak wordt voor de aanlegpaal gehangen en naar achteren getrokken door tuidraden. Na een touwtrekwedstrijd onder de plaatselijke jeugd begint om drie uur het schieten. Elk jaar doen ongeveer vijfenzeventig schutters mee. Ieder legt tien gulden in. Voor kop, vleugels en staart zijn aparte enveloppen met geldprijzen te verdienen. De vogel zelf brengt het meeste op.

De oud-schutterskoning draagt ook een sjerp en opent met het eerste schot. De nieuwe koning trakteert na afloop zijn medeschutters, waarbij het organisatiecomité hem een handje helpt, omdat zijn prijs te klein is om aan die verplichting

te voldoen. Ook tijdens oranjefeesten wordt er koning geschoten in Terwolde. Een zuivere traditie, in een protestantse streek zonder gilden, waar het vogelschieten bewaard is gebleven.

De Oude Schuts van 's-Hertogenbosch

Na een lange voorbereidingstijd heeft de officiële oprichting van de "Oude Schuts" van 's-Hertogenbosch op 5 april plaatsgevonden. Negenentwintig leden hebben hun handtekening onder de statuten gezet. De kruisboog is het gildewapen. Geprobeerd wordt om op het binnenterrein van de Citadel een schietgelegenheid te creëren. Verder is het gilde in gesprek over het gebruik van het zeventiende eeuwse kruithuis op het citadelterrein. Het zou goed als gilde-ondernemen kunnen dienen. De eerste kledingstukken zijn al klaar en aan verdere uitrustingsstukken, zoals het gildevaandel is hard gewerkt. In de kleding wil het gilde zich herkenbaar tussen de andere Brabantse gilden opstellen: "De japonnen met de bontranden voor de vrouwen en de pofbroeken (hose) en het jasje (doublet) voor de heren zullen daar straks voor zorgen. Elk draagt een groen-rode tabbaard. Wij richten ons op de authenticiteit van de kostuums", legt Peter-Jan v.d. Heijden uit.

Het gilde beoogt een vereniging te worden van hooguit tachtig broeders en zusters. De onderlinge teamgeest en de relatie met de Bosschenaren zullen een belangrijke gildenkenmerk worden. Inmiddels is het gilde als veertigste lid van Kring Maasland aanvaard. ■

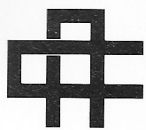
BIBLIOGRAFIE

Noordbrabantse schuttersgilden

J. Buylinckx, De oprichting van het Sint-Jorisgilde te Hapert 1774. Van veel gilden is niet bekend hoe en wanneer ze zijn opgericht. Voor het Sint-Jorisgilde te Hapert ligt dat anders. Aan de oprichting ervan zijn vele lokale verwickelingen vooraf gegaan. De schrijver verdiept zich al jaren in de historie van zijn gilde en wijdde daaraan reeds in 1977 publicaties. Het onderzoek resulteerde in een uitgebreid manuscript. Het gedeelte van de oprichting is nu nader uitgewerkt. In een luchtig geschreven, maar historisch verantwoorde publicatie, heeft hij nu deze geschiedenis het licht doen zien. Voor geïnteresseerden: f 12,50 (excl. verzendkosten), J. v. Olmen, Venus 25, 5527 CN Hapert, tel. 04977-83700.

N.N.

Het Sint-Barbaragilde (Veghel) vroeger en nu. (en verschillende andere bijdragen), in: Programma Gildedag Kring Maasland 14 juni 1992, blz. 8-25, ill. ■

Nol Coopmans Edelsmid

ATELIER VOOR HET LATEN ONTWERPEN EN
VERVAARDIGEN VAN AL UW EXCLUSIEF
HANDVERVAARDIGD GILDEZILVER

GRAVEREN - DRIJVEN - CISELEREN - GIETEN

5632 PG Eindhoven, Kruburg 1a, Tel.: 040 - 418586

PIET SPANJERS

GOUD- EN ZILVERSMID

Heuvel 34, 5492 AD Sint-Oedenrode
Telefoon 04138-73126 Fax 04138-75099

kiek
fotostudio

*SPECIALISTEN IN
HET MAKEN VAN
GROEPSFOTO'S*

Linge 29 - 5032 EV Tilburg
013 - 68 10 53

**DE GILDETROM
MAATGEVEND
VOOR ELKE GILDEBROEDER**

De grootste
sortering

**GEWEREN &
MUNITIE**

vindt u bij
AVEMO vh
A. v.d. Ven-Mommers

Korvelseweg 80 - 82
5025 JJ Tilburg
Tel. 013 - 431905

van berkel b.v.

loodgieter
installateur

postbus 269, 5050 ag goirle, 013 - 34 24 45

**WATERS
GELDROP**

Reeds 60 jaar makers
van vaandels, vendels
en andere gilde-
attributen

Joke Willigers, Zand 33, 5721 SM Asten 04934-2568

GILDEZILVER

ATELIER NOUD PETERS

Breestraat 47, St. Anthonis Tel. 08858 - 3366

Blinkt uit in vakmanschap

BAVARIA BIER